

MESERIASZUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Revendicări meșteșugărești

Uităm, întotdeauna, că suntem o țară de mică producție, atât în sectorul agricol, cât și în sectorul industrial.

Dacă uneori se mai pot citi măsurile luate de departamentul agriculturii în favoarea micilor cultivatori agricoli, de exemplu acordări de semințe selecționate, mașini agricole pentru experimentare, fixarea prețurilor după interesele țărănești, etc., cu greu vom putea citi despre asemenea măsuri luate de oricare alt departament economic în favoarea micilor industriști și a meseriașilor patroni.

Iată o foarte importantă categorie economică și socială, tratată cu vitregie și foarte rare ori, ajută cum trebuie. Dar această categorie economică, numărând — după ultime statistici — până la 176.000 mici unități productive, a început să se miște și să-și ceară drepturile.

Recentul congres, organizat la Bacău, de către Uniunea generală a micilor industriști și meseriași patroni de toate breslele, a actualizat problemele și revendicările noi ale clasei meșteșugărești din România. Au fost în acest congres interesante discuțiuni asupra problemelor noi meșteșugărești, cu caracter economic și social și s'au adoptat importante rezoluții în cari se indică soluții cari merită a fi reținute și cercetate.

Congresistii dela Bacău au pus accentul, din capul locului, pe organizare: ei au cerut urgenta legiferare a corpurilor profesionale cari să dea singuritate tuturor meseriașilor să-și aibă un singur și puternic organ profesional de reprezentare. Este bine ca, pe linia aceasta, să se accentueze interesul strict profesional; în cercările lămuritoare de a abate lucrurile dela acest drum, nu pot decât să vătămă unei sănătoase soluții obiective.

În al doilea rând, s'a cerut înființarea Camerelor de meserii, ca organe publice de reprezentare profesională. Meseriașii se simt stingheriți cu actuala încadrare a lor în Camerele de muncă, unde au, este adevărat, o secție aparte, dar unde se simt copleșiți de elementul salariat. La rândul lor, muncitorii și funcționarii particulari se plâng că sunt copleșiți, în Camera lor, de meseriașii mici patroni. Ca să se pună capăt acestei confuze situații, meseriașii cer înființarea Camerelor de meserii.

Congresistii au mai cerut să se realizeze o selecționare a elementelor chemate să reprezinte pe meșteșugari în comisiile și consiliile de administrație ale caselor de asigurări sociale, ale Camerelor de muncă, ale căminurilor de ucenici.

Modificarea legii meseriilor a făcut obiectul formulării unei noi revendicări: meseriașii cer să se prevadă, în legea modificatoare: eliberarea directă a brevetelor de meserii, inginerilor și arhitecților să nu li se libereze cărți de meșter, ci simplă autorizație de funcționare. Camerele de muncă să nu aibă dreptul de a da garanții meseriașilor, și acest drept să revină numai organizațiilor profesionale reprezentative, etc.

Sunt, deasemeni, extrem de interesante revendicările în legătură cu încurajarea micii industrii, pe care congresul a socotit-o strâns legată de îndeplinirea următoarelor condițiuni:

Iparosok szociális igényei és szükségletei

Írta: SZABÓ KÁROLY (Oradea-Nagyvárad)

Ezeknek a szükségleteknek a kielégítése sohasem volt nagyobb veszélyben mint napjainkban, pedig sohasem volt rá nagyobb szükség mint éppen most, mert a háború kitörése óta eltelt huszonegy esztendő tele volt a kézműves iparosok számára szenvedésekkel és nélkülözésekkel. A felmentések és kereseti lehetőségek csak a közép —, főleg a nagyiparban osztogaták áldásaikat. A kézműves bevételének sok szenvedés után ha visszatért is, műhelyének és szerszámainak csak hült helyét találta. Előlről kellett kezdeni mindent, a legtöbb esetben súlyos adósságokkal, melyeknek 30—40%-os kamataival örök életére meg lett nyomorítva.

Az iparosokat a konverzió áldásából is kirekesztették, nem csoda hát ha 30—40 év küzdelmei idejét, egészségét és minden keresztét felőrölték, most elérkeztek az öreg korhoz, sokan mint munkaképtelenek, vagyonatlanok, akikről valakinek vagy valakiknek kellene gondoskodni. Ehhez a gondoskodáshoz az iparosok a legtöbb helyen meg is szereztek az igényjogosultságot, mert már közel félszázad előtt az Ipartestületek kötelékében, vagy a még régebbi, a céhek idejéből fennmaradt ipartársulatok kebelében gondoskodtak olyan alapokról, melyekből az elaggott és munkaképtelenné vált iparosokat részben vagy egészben elláthassák.

Ilyen intézményt alapított az Oradea-nagyváradai Ipartestület is, több mint 40 évvel ezelőtt. Első sorban iparosok áldozatkészségéből és közadakozásából, és a város által iparos menház céljára adott vagyonnyújtásból. Magának az Ipartestületnek vagyonnyújtásból sem szolgált más célt, minthogy minden, az Ipartestület igazgatásán felüli jövedelmével támogassa szükség esetén az agymenházat és rendes havi segélyt adjon minél több, arra rászoruló iparosnak.

Evekkel ezelőtt szerény indítványomra az Ipartestületi tagsági díjon felül külön évi 100 lei önkéntes menházi adó fizetését vállalta az iparoság, hogy ezzel lehetővé tegye minél több előregedett és munkaképtelen iparosnak a menházban való elhelyezését és teljes ellátását.

Az alapítók egy része, akik 40 év előtt súlyos áldozatokkal és tele jó reménységgel gondoskodtak a majdan támogatásra szoruló iparosokról, most maguk is tehetetlenül vergődnek a sors csapásai és az aggsággal járó ezer-

féle baj, szegénység, betegség és nyomorékság sulya alatt.

Tudok esetet, hogy aki a nagy kiterjedésű menház épületének vízvezetéki berendezését ingyen készítette el, ma elhagyatottan mint szélütött bérna, semmi támogatásban nem részesül abból az alapkól, amelynek létrehozásához sulyos áldozatokkal járult.

Voltak iparosok, akik egész vagyonukat, amelyeket ma csak százazrekben lehetne értékelni, hagyományozták a menházra, ezeket az alapítványokat még törvénnyel sem lehet igazi rendeltetésüktől elvonni, mert az utódok, a hagyományozók örökösei vissza is perelhetik.

Ez volt a helyzet szerte az országban csaknem mindenütt ahol Ipartestület létezett, mert minden vagyongyűjtés mindenütt az elaggott iparosok megsegítését szolgáltatta.

Ezekre a vagyonokra tették rá kezüket az új iparostörvény alapján a munkakamarák, meghagyván azonban a vagyonokat az iparos szekciók kezén, mikor az új Ipartörvény 189. szakaszában a következőket jelenti ki:

„189. sz. A megszüntetett testületek egész vagyona a jelen törvénynek a Monitorul Oficialban való meghirdetése pillanatában arra a munkakamarára száll, amelynek kerületében a testület létezik és kizárólag az iparosok szakosztályának céljaira szolgál, mely egyedül jogosított azt igazgatni és használni.”

Sajnos, a munkakamarák egy része vagy legalább is itt Oradea-Nagyváradon nem respektálta, ezt a királyi szentesítéssel ellátott törvényt, mert a teljesén járattan és bátortalan iparos szekció kezében minden intézkedést kiragadott a háromnegyed többségben levő alkalmazottak által irányított elnökség.

Ennek a vagyonnak azonban nem soká örülhetett a munkakamara sem, amelynek minden intézménye ezekben a helyiségekben nyert otthont, jött az alkotmány módosítás és a rendeltörvények közt jött az új Ipartörvénynek is olyan módosítása, amely kiragadta onnan a vagyonokat a munkakamarák kezéből, hogy azokat összegyűjtve, az egész országban azokból ugynevezett munkaalapot létesítsen munkások, tisztviselők stb. segélyezésére, tehát olyan társadalmi rétegek számára, akik ezen vagyonokhoz soha semmiféle formában egy ba-

1) Modificarea întregului mecanism al creditului meșteșugăresc și așezarea acestuia pe principiile creditului ieftin și pe termen lung și a unei largi autonomii; 2) acordarea unui tarif vamal protectionist, atât pentru transportul materialelor micii industrii, cât și pentru transportul uneltelor de lucru, a lucrătorilor, a practicanților, ucenicilor și meseriașilor patroni; 3) înființarea unei expoziții permanente pe întreaga țară pentru desfășurarea produselor micii industrii și meserii; 4) raționalizarea impozitelor și scutirea meseriașilor patroni de a mai ține registre comerciale contabile; 5) așezarea în situație asigurărilor sociale pe bazele unei largi

și reale autonomii; 6) reglementarea repaosului duminical al patronilor frizeri în sensul de a ține deschis Dumineca dimineața, etc.

Problemele au fost examinate cu obiectivitate și rapoartele citite, amplu documentate. Rezoluțiile adoptate de congres se disting prin claritatea soluțiilor indicate și prin seriozitatea lor.

Este rândul factorilor conducători de Stat să ia în atență cercetarea discuțiilor și rezoluțiilor congresului meșteșugăresc, cari sunt de natură să impună o reexaminare a întregii noastre politici în această direcție.

N. N. Matheescu

nival sem járultak hozzá. Ezzel teljesen megfosztották az arra egyedül igényjogosultsággal bíró agg iparosokat a segélyezésnek minden lehetőségétől. Sőt az is problematikus, hogy mi lesz azoknak az öreg iparosoknak a sorsa, akik ezidő szerint bent vannak teljes ellátásra a menházban? Ezek közt van olyan is, aki házat eladta és 100.000 leit tett le a menház alapra, kikötve magának élete végéig a róla való teljes gondoskodást.

Kétszeresen fájdalmas ez a csapás az iparosságra, mert míg az ő javukra senki sem áldozott, senki sem gondoskodott aggkori ellátásukról, csak ők maguk, ugyanezek az iparosok 1897 óta, tehát 41 év óta hoznak súlyos áldozatokat az alkalmazottak szociális ellátásáért, a munkásbiztosító pénztáron keresztül, ahova 41 év alatt száz milliókat fizettek be. Kezemből van éppen egy legújabb szaklap, amely erről adatokat közöl és eszerint 506 millió 100 ezer leinek több mint a felét kizárólag kisiparosok fizetik egy év alatt a munkásbiztosító pénztárába, pedig mindenütt elfogadott igazság az, hogy a munkásságról való szociális gondoskodás nem kizárólag a munkaadó feladata, hanem állami kötelesség is.

Éppen úgy az államnak kellene gondoskodni olyan szociális törvényekről is, amelyek

a kézműves iparosság aggkori biztosítását célozzák. Megkönnyítene ezt a feladatot az, ha az iparosság által erre a célra gyűjtött vagyonokat kizárólag ilyen iparos jóléti intézmények rendelkezésére visszaidnák.

Igaz, hogy ma nincsen az iparosoknak olyan kötelező tagsággal járó szervezete, amelyik hivatásszerűen gondoskodna az iparosok szociális, gazdasági és művelődési szükségleteiről, nagy kárára nemcsak az iparosoknak, hanem magának az államnak is.

Az iparosok érdekében

nélkülözhetetlen a kötelező szervezet azért, mert rendszeres segélyezésről és olyan rendszeres jövedelemről amelyre egy rendszer évi költségvetést fel lehetne építeni és melynek keretében a megfelelő segélyezésről gondoskodni lehet, csak minden iparosra kiterjedő kötelezettséggel lehet megoldani.

De minden más iparos problémát is csakis ezen az alapon lehet megoldáshoz juttatni, csak így lehet egységesíteni az iparos kívánságokat és követeléseket.

Nélkülözhetetlen ez az állam szempontjából is, mert az országban gombamódra szaporodó, nem egy esetben egyéni célokat szolgáló, vagy titkos politikai szervezetek földalatti munkáját elősegítő szélső baloldali szervezetek, mind hangzatos jeiszavakkal szédítik az iparosokat, akik gyanútlanul követik az ismeretlen célok felé törekvő vezéreket, akiknek multját nem ismerik, célkitűzéseikből pedig csak azt látják, ami elbírja a világosságot és esetleg később ednek annak tudatára, hogy jóhiszeműen lettek könnyű zsálmánnyal a szélsőséges politikai céloknak.

Szinte hallom az ellenvetést, hogy ott van a munkakamara, amely kötelező szerve az iparosságnak. Ez az ellenvetés azért nem helytálló, mert pl. a vidéki iparosokra kimondja, hogy rájuk nem kötelező, már pedig az igen nagy számú vidéki iparosság kivételével megbukott az iparosság egyetemes kötelezettsége. Ilyen labilis a városi iparosság helyzete is, ahol a konjunkturák szerint mindig ingadozó munkás létszám és gépi berendezés (20 lőerő vagy kevesebb) az ismérve annak, hogy ki lehet munkakamarai tag, ki nem? E szerint egy évben is bekövetkezhetnek olyan változások egyes iparosok berendezésében, amelyek bizonytalanná teszik kamarai tagságát. Ilyen ingató alapokra építik ma az intézmény költségvetését.

A munkakamara egyébként sem olyan szerve az iparosságnak, amelytől valami jót remélhetne, mert az egész intézmény nem egyéb, mint a legbürokratikusabb közigazgatási szervezet, amelynek egész munkája az iparosok nyilvántartásában, a tanoncszerződések elkészítésében, segédkek és mesterek vizsgáztatásában, néhány kénytelen szubvenció kiadásában merül ki, de arra már képtelen, hogy a régi mes-

tereknek a régi jogon kijáró mesterkönyveket és ipar engedélyeket másfél évi várakozás után ki adja.

Ettől a szervezettől annál kevésbé várható az iparosság gazdasági, művelődési és szociális szükségleteinek kielégítése, mert a háromnegyed többséget kitevő alkalmazottak minden ilyen törekvést elgáncsolnak és még a törvényben az iparos szekciók részére biztosított hatáskört is a maguk javára sajátították ki amint azt elől már mondtam.

Nem csoda tehát, ha

az iparosság egyetemes és egyhangú kérése száll az illetékes fórumok elé, a kézműves kamarák felállítására érdekében. Ez esetben természetes örökösei lennének az országsszerte kisajátított ipartestületek vagyosoknak is.

Ez az új kötelező intézmény megfelelő önkormányzattal, szívvvel lélekkel és az iparosság öntudatos áldozatkészségével építené tovább azt a régi szociális alapot, amelyből gondoskodna a munkaképtelenné vált és elaggott iparosoknak segélyezéséről és foglalkozna az összes iparosokat érdeklő kérdésekkel.

Ezt a munkát nagyon megkönnyítené az, ha az iparosokat teljesen klengednék a munkásbiztosító pénztár kötelezőből és az oda befizetett pénzeket a saját kormányzatuk alatt álló kézműves kamarában megszervezendő jóléti intézménynek fizetnék be, mert ez tökéletesen és bőségesebben szolgálná a beteg iparos és beteg család tagjai érdekeit.

Olyan nyilvánvaló és lecáfolhatatlan igazságok ezek, hogy azon kell csodálkozni, hogy az illetékes tényezők miért nem veszik ezeket mégis figyelembe? Hiszen az államra egy bálnival sem hárulna több teher ezeknek a fenntartásából mint a munkakamarák iparos szekciójából, ellenkezőleg az önkormányzat egyedül

alkalmas a túlzó kiadások megakadályozására és a takarékos gazdálkodásra és a lépten-nyomon felkukkant visszaélések megakadályozására. Fényes bizonyíték erre az ipartestületek multja, ahol a vezetők ingyen szolgálták nemcsak az iparos közügyeket, hanem a paritásos alapon szintén ingyen működő békéltető bizottságoknál ideálisabb munkabíráóságokat nem szervezettek azóta sem, csak drágábbat.

En ennek abban keresem és látom a magyarázatát, hogy a törvénykészítők nem ismerték sem az ipartestületi vagyonok szerzésének körülményeit, sem az ezekkel kapcsolatos szociális intézményeket és azok céljait, alapítványait stb.

Az ipartestületek pedig oly hirtelen szüntek meg olyan jogutód nélkül, aki az iparosok érdekében ezeket a kérdéseket kellően megvilágította volna és olyan váratlanul jöttek a kormányváltozások is, hogy sem az nem volt, aki intervenáljon, sem az aki ezeket meghallgassa, mert a minisztereket lefoglalta a kamarai elnökségért tülekedők sokasága, akiknek személyi érdekeiken túl semmi lelki közössége nem volt az iparossággal. Így kerültek az iparos érdekek az ebek harmincadjára.

El kell tehát menni a rosszul informált fórumhoz, vagy fórumokhoz és meg kell győzni a fent kifejtett igazságokról és kérni az iparos ügyeknek ilyen eszellemben való megoldását, mert minden szempont csak mellette lehet és semmi elfogadhatót nem lehet felhozni a mai áldatlan állapot fenntartása mellett.

Ahogy a tűz és víz egymásra ellenhatással van, éppen úgy a munkakamarába beleerőszakolt iparos és munkás szervezetek, nemhogy a békét szolgálnák a két egymással ellentétes táborban, hanem ellenkezőleg még jobban kiéleződnek az ellentétek és a rendesnél is feszültebb légkört teremtenek munkás és munkaadó közt.

Megjelent a mérnöki hivatást és a mérnöki cím viselését szabályozó rendelet törvény

Kollégiumba tömörítik az összes romániai mérnököket

A közmunkügyi minisztérium rendelet törvényt készített, amely a mérnöki cím viseléséről, mérnöki hivatás gyakorlásáról és a mérnök-kollégium létesítéséről intézkedik. A rendelet törvény második szakaszában előírja, hogy mérnöki címet csak azok használhatnak, akik a törvény feltételeinek megfelelnek és a törvény által előírt mérnök-kollégiumba felvételt nyertek. Az országban átmenetileg tartózkodó idegenek vagy azok, akik itt tartózkodása a hat hónapot meghaladja, a mérnöki címet csak akkor viselhetik, ha erre engedélyt kaptak a kollégiumtól. A mérnöki címet csak abban az esetben viselheti valaki, ha rendelkezik a következő törvényes feltételekkel: román állampolgár, összes polgári jogainak birtokában van és a következő főiskolák valamelyike által kiállított diplomával rendelkezik. A volt nemzeti hid- és utépítő iskola, az ország valamennyi politechnikuma, továbbá a gazda-mérnöki diploma, amelyet a bucuresti és cluji mezőgazdasági akadémia, vagy a chisineui mezőgazdasági fakultás bocsátott ki, a braneşti és bucuresti erdészeti főiskola diplomája, vagy bizonyítványa, a herasreui mezőgazdasági iskola diplomája. Feljogosít továbbá a mérnöki cím viselésére a diploma, amelyet valamely romániai intézetekkel egyenrangú külföldi egyetem, vagy technikai főiskola bocsátott ki és amelyet a törvényes előírásoknak megfelelően nosztrifikáltak.

A mérnöki hivatást csak a mérnök-kollégium tagjai gyakorolhatják. A mérnökök, akik a törvény életbe lépésének időpontjában tagjai a következő három mérnök szervezet valamelyikének: „MLPC”, „Gazdamérnökök Testülete”, és az „Erdészeti szaktestület” az illetékes ügyosztályok által hivatalból beiratandók a kollégiumba. Az összes többi mérnök, akik köz- vagy magánszolgálatban, akár pedig szabad foglal-

kozásként gyakorolják hivatásukat, kötelesek eredeti okmányok alapján a kollégiumba való felvételüket kérni. A kollégium vezetését a közgyűlés, a kollégiumi tanács és központi fegyelmi bizottság látják el.

Azok, akik bár a törvényes feltételeknek nem felelnek meg, használják a mérnöki címet, az új büntető törvénykönyv 415 szakaszának megfelelően egytől három hónapig terjedő fogsázzal és ötezer leig terjedő pénzbüntetéssel sújtanak. Aki a mérnöki címet viseli anélkül, hogy a kollégium tagja volna, ötszázötven ezer leig terjedő pénzbüntetéssel, azok pedig, akik a mérnöki hivatást gyakorolják, a kollégium felvétel nélkül, egy-három hónapig terjedő fogsázzal és 5000-10.000 lei bírsággal büntethetők.

Az Astra Vagon magába olvasztotta az Unió és Romloc vagonyárakat.

Az Astra Első Román Vagon és Motorgyár Rt. július 29.-én tartott rendkívüli közgyűlésén magába olvasztotta az Unio Vagongyár Rt.-ot és a Romloc Román Mozdony- és Vagongyár Rt.-ot. A rendkívüli közgyűlésen az igazgatóságba választottak Paul Angelescu tábornok, Max Ausnit, Nestor Badea, E. Baliff tábornok, Tiberiu Brediceanu, St. Burileanu tábornok, Const. Busilă, N. Chirulescu, N. Condescu tábornok, C. A. Constantinescu, Tancred Constantinescu, Dimitrie Gusti, N. Malaxa, M. N. Sapira, ing. I. Miculescu, Anton D. Mocsonyi, Gh. Mărdărescu tábornok, C. Papacostea, Păltineanu tábornok, I. Popovici tábornok, Mihai Popovici, R. Runcan, Victor Slăvescu, I. Săvescu, C. Stefănescu Amza tábornok, I. V. Stărcăa báró, N. Tabacovici, V. V. Tilea, Gh. Văleanu tábornok és ing. Stan Vidrighin.

Verseny-örület a kézműiparban

Kizárólag magáraitalt, kisemberek csoportjából álló kézműipar polgári réteget jelentő nagy csoportja teljesen szervezetlen a jól összehangolt gyárosokkal szemben, kiknek termékeit, félgyműveit az általuk megszabott fix áron kell ipara részére megvásárolnia. A máról holnapra hullámozó árral bíró bőrt, talpat, szövetet, vasat, cementet, téglát, fát, szegyet és a feldolgozási szükséglet ezer más tételét nozzászási jog nélkül, a vele szemben álló diktatórok iránti megadással kell megfizetnie. Legtöbbször készpénzben, hitel kizárásával.

A munkabért legtöbb államban kormányrendeletekkel határozták meg, amely minimumoknál kevesebbet fizetni súlyos csalás büntetést képez. Aki azt megteszi, a törvény súlyos megtorlásában részesül. Nálunk nagyrészt kollektív munkaszerződések szabnak irányt a munkaidőnek és a munkabéreknek.

A kézműipar adója a progresszív kiróvási elv ellenére sem az a fokozatosan viszonylagos arányú, mint azt a nagyiparral, a gyárosokéval szemben szemlélni lehet. A gyáros fizetőképesebb volta miatt nem láttunk még adóvégrehajtó ártal kazánokat, gépeket a gyárakból kibontatni és elvitetni, mint ahogyan szabónak, cipésznek, elviszik egyetlen varrógépét, vagy a mészáros és kereskedő hasonlóan egyetlen mérlegét és a borbély tükrös berendezését, tehát szerszámot tevő ingóságát, megélhetésének tartozékaként elvisszik.

Ahol ezek az életeseemények összerolódnak, ott bizonyára teljesen hiányzik az üzleti forgótőke, hiányzik a megtakarított fölösleg, a minden lehetőségére kéznél lévő vagyoni fedezet. Ezer percentes valószínűséggel ment el az anyagfeldolgozás után befolyt munkadíj jövedelem házbérre, gyermekiskoláztatásra, ruházatra, a mindennapira és esetleg betegségre.

Az életnek ily adottságai közepette, e súlyos helyzet dacára, a mai teljes gazdasági rendszernek a kézműiparos, tehát a polgári elemek való abszolút uralkodása mellett mit látunk? Naponta látjuk megnyilvánulni a kézműiparosok között az érzékelni teljes versenyörületet, annak bódulatában az igyekezetet: mentől olcsóbban elvállalni a legkisebb munkát is, csak hogy a másik dolgozó iparostársát ne lehessen! A legnagyobb kézműipari szakmában, mely egyben az időjárás változósága és a hosszabb időt igénylő lebonyolíthatósága miatt is a legtöbb kockázatos esélynek van alávetve, az építőiparban éppen világjelenség a legolcsóbban való vállalkozás szisztemája, melyet az árlejtések ama szellemen érlelt ki, hogy a legolcsóbbnak kell odaítélmi a munkát. De van más dolgokra is árlejtés hol hasonlólag az olcsó kapja a megbízást. Angol építészeti szaklap panaszkodik a vállalkozásban lévő örületes versenyre, mely a fix munkabérek és anyagárak mellett 20-21 %-os érthetetlen differenciákkal történik. Sok vállalkozó megy tönkre az ilyen esztelen versengés következtében, de mindig akadnak újak, törtek, próbálkozók, gondolva, hogy hátha nekik sikerül. Egyes államokban azért vezették be a legolcsóbbnak való munkakiadás helyett a közép árral való pályázók megbízatását. Aki a legdrágább és legolcsóbb ajánlkozó közötti közép-árhoz legközelebb áll, azé a munka.

Az örületes verseny iparosainak között a szervezetlenség és kapzsiság miatt van. A szükség talán megbocsáthatóvá tenné, de sokszor nem ez hajtja az olcsó árral való munkavállalásra, hanem csak az, hogy ki ne engedje a kezéből. Ezért a kapzsi szellemért a létminimumot nyújtó vállalkozásokon alóli árak miatt dolgozik a kis- és kézműiparos eszeveszettül sokat. Kinlódik, sir, hogy nem futja az adó, nem bírja megkeresni a maga és családja betegségye-zési díját. Ezért jelent terhet részére minden kiadás, minden társadalmi és szakmai kötelezettség. Ezért dolgozik napi 8 óra helyett 16 órát, görnyeszti együttes robotban maga mel-

lett a törvény büntető tilalma ellenére serdületlen inasát és levegőt alig élvező családtagjait. Látni nap-nap után a késői órák csendjében iparos műhelyekből kiszűrődő világosságot, amikor a lumpok az ivásban már kifáradva kidőltek. Itt a gyengén világító lámpa körül a kora reggel óta agyongyötört testüket még mindig munkában görnyedve kinnözzák, emésztik az ipa-

rosok. És mind ifjak, gyermekek, fejletlen emberek e dolgozók, kiknek levegő, bő táplálék, nyugalom, olvasás, tanulás, önművelés ideje kellene, hogy a munka utáni, napi 8 órán túl rendelkezésre álljon. E helyett elégetik ifjú életük gyenge energiáját mielőtt megerősödhetnének.

Ime, ezeknek a fiatal leány és fiú gyermekeknek többleti verejtékéből kell kiteljen az, amit a kézműipar a maga szervezetlensége és emberi gyarlósága, kapzsisága miatt a versenyörületben elveszt, magától eldob, lekunkurál a nagyipari szervezethez irgalmatlan árainak megfizetése és a megrendelő markába nevetése közepette.

Csiszár Lajos
építész.

Szabó Béni nem vesz részt a Sighisoara-segesvári iparosgyűlésen

Nem tartja célravezetőnek Szabó Béni a felülről lefelé történő iparosszervezést, de nem is tiltja el tőle a reál hallgató iparosságot.

Egyedüli célravezető keret: iparosszindikátusok alakítása

Ismeretes, hogy e hó 28-29-re iparosgyűlést hívott össze Sighisoara-Segesvárra a galati iparosszövetség Oradea-nagyvárad fiókja, mint az iparosgyűlés szervező bizottsága. Jelentettük, hogy a gyűlésnek tárgysorozatán számos közérdekű iparosszélem szerepel és hogy a gyűlés tulajdonképpen célja az Ardeal-erdélyi iparosságnak az Oradea-nagyvárad fiókon keresztül a Galati-i iparosszövetségbe való beszerzése.

A Sighisoara-segesvári iparosgyűléssel kapcsolatosan Transilvania iparos társadalmában az a hír terjedt el, hogy Szabó Béni volt országgyűlési képviselő, az Ardeal-erdélyi iparosság nagytekintélyű vezető egyénisége csatlakozott a mozgalomhoz, amelynek a Sighisoara-segesvári iparosgyűlés lesz a zászlóvivő megnyilvánulása és hogy Szabó Béni ezen a gyűlésen föltétlenül részt fog venni, hogy személyes megjelenésével is emelje annak súlyát és jelentőségét.

Lapunk szerkesztője Ardeal-erdélyi körutja kapcsán megfordult Brasov-Brassóban is és tisztelgő látogatást tett Szabó Béniél, aki a fenti kérdésben készségesen adott lapunk számára nyilatkozatot, kijelentve, hogy a Sighisoara-segesvári iparosgyűlésen nem vesz részt, mert annak célkitűzései nem felelnek meg a Transilvania-i iparosság előtt széles körökben ismert és lapunk hasábjain számos alkalommal ismertett álláspontjának.

— Ezek hosszú sora óta, — mondotta Szabó Béni, — megingathatatlanul kitartok eredeti álláspontom mellett, hogy a Transilvania-i iparosság egyedül és kizárólagosan helyes szervezkedési kerete iparos szindikátusok alakítása és hogy az egyetlen célravezető eszköz az országos iparosmozgalom felépítésének, hogyha az országos szövetség ezeknek a szakmai szindiká-

tusoknak bevonásával alulról felfelé való szervezés útján alakul meg.

— Az Oradea-Nagyváradról indult iparosmozgalom nem a fenti keretek között működik, hanem felülről lefelé kívánja megszervezni az iparosságot, — mondotta a továbbiakban Szabó Béni, — amint én a magam részéről nem tartok célszerűnek, mert az az álláspontom, hogy minden politikai vonatkozástól mentesen kizárólag gazdasági érvényesülésük érdekében csak alulról felfelé megszervezett iparos szövetségen keresztül érvényesítheti célkitűzéseit az iparos társadalom.

Nyilatkozata végén kijelentette még Szabó Béni, hogy bár a maga részéről semmiképpen sem helyesli a Sighisoara-segesvári iparosgyűlés szervezkedési célkitűzéseit,

az iparosgyűlésen való megjelenéstől egyetlen tagját sem tiltja el a vezetése alatt álló iparos intézményeknek és a maga részéről teljesen szabad kezét ad a reál hallgató iparosoknak is, hogy megjelenjenek-e a kétnapos iparosgyűlésen, avagy sem.

Lapunk szerkesztőségének álláspontja mindenben fedi a Szabó Béni fent ismertett állásfoglalását. Mi sem tartjuk károsnak a Sighisoara-segesvári iparosgyűlés összehívását és munkásságát. Az az álláspontunk azonban, hogy inkább fordítsa a transilvaniai iparosság a maga mozgalmi erejét szindikátusok szervezésére, minthogy vezető tagjai nagy költségek feláldozása árán a távoli Sighisoara-Segesvárra utazzanak egy olyan iparosgyűlésen való részvételre, amelynek kilátástalansága egyetlen olyan szemlélő előtt sem kétséges, aki a transilvaniai iparos mozgalom elmúlt husz éves munkásságának és próbálkozásainak alapos ismerője.

A postai vezérigazgatóság szíves figyelmébe

Súlyos hibák a Gheorgheni-gyergyószentmiklósi postai kézbesítés körül

Lapunk felelős szerkesztőjének most befejezett transilvaniai körutja kapcsán több ardeal városban panaszkodtak a Meseriaşul-Az Iparos előfizetői a lap késedelmes és hiányos postai kézbesítése miatt. Különösen Odorheiu-dvarhely és méginkább Gheorgheni-Gyergyószentmiklós postahivatalának késedelmes és pontatlan kézbesítése ellen van sok panasz. Bár kiadóhivatalunk újságunk minden egyes számát a legnagyobb gonddal expedálja és ugy Odorheiu-Székyudvarhelyre, Gheorgheni-Gyergyószentmiklóstra, valamint minden egyes helységbe, ahova az újságot küldjük, szabályszerűen leköteget csomagokban érkezik meg az odairányított valamennyi lapszám, mégis előfordul, hogy egyes előfizetők hónapokon át alig kapnak egy-két újságot, ami azt jelenti, hogy ezek a pontosan és szabályszerűen küldött lapazámok

a postai kézbesítés folyamán vesznek el.

Lapunk felelős szerkesztője Gheorgheni-Gyergyószentmiklóson a helyzet alapos tanulmányozása után igen szomorú állapotokat talált. Tudomására jutott, hogy a több mint hat kilométer hosszú helységben mindössze egy kihordó látja el a postai kézbesítés munkáját és hogy nemrég ez a tufeszített munka azt a különös esetet eredményezte, hogy a postai kézbesítő itt állapottban a kisvárosban keresztül folyó patakba dobta bele az egész aznapi postát, minden valószínűség szerint azért, mert remélte, hogy ilyen módon gyorsabban és pontosabban eljutnak a levelek a címzetekhez. Súlyos hiba, hogy a posta a helyi viszonyokkal nem ismerős távoli vidékekről származó levélhordókat alkalmaz, akiknek több hónapi működésre van szükségük, amíg megismerik a város közönségét és mire megismerték, már távoznak is a helységről, mert a kis fizetéssel nem találják arányban levőnek a napról-napra megteendő nagyszámú kilométereket.

Felhívjuk a bucureştii postai vezérigazgatóság illetékes szerveinek figyelmét a fent ismertett szomorú helyzetre és a magunk részéről is kérjük a panaszok sürgős orvoslását.

A Banca Naţională félévi mérlege

A Jegybank vezetősége a folyton emelkedő aranykészletnek megfelelően szaporította a bankjegytorgalmat, hogy a termelés szükségleteit kielégíthesse

A jelenlegi aranykészlet mellett még további ötésfélmilliárd leies fedezett bankjegyszaporításra van törvényes lehetősége a Jegybanknak — Másfélmilliárddal emelkedett a termelésnek nyújtott kihelyezések összege az elmúlt félév alatt — A Jegybank devizakészlete évi exportunk értékének 16 százalékát teszi ki.

A Banca Naţională igazgatósága ez évben is a szokásos időben, július utolsó hetében tette közzé az 1938. év első feléről szóló mérleget, amelyet Mitița Constantinescu bankkormányzó és Costin Stoicescu adminisztrátor irták alá.

Az 1938. év első feléről szóló mérleg sok eltérést mutat az előző évek félévi mérlegeitől. A Jegybank vezetősége ugyanis szakított az előző évek túlszigorúan alkalmazott deflációs politikájával és folyton emelkedő aranykészletének megfelelően — fedeztetten — szaporította a bankjegytorgalmat, hogy a termeléshez szükséges pénzmennyiségeket a termelésnek, valamint az államnak a hitelszerveken keresztül rendelkezésre bocsássa. E téren a Jegybank vezetősége még mindig mérsékletet tanusít, amit bizonyít az is, hogy az érckészlet fedezeti aránya 39.48 százalék volt a félévi zárlat idején, a stabilizációs törvényben előírt 35 százalékos fedezeti aránnyal szemben. Ilyen körülmények között a jelenlegi aranykészlet mellett — a 35 százalékos törvényes fedezeti arány figyelembe vételével — még további 5½ milliárd leies fedezett bankjegyszaporításra van törvényes lehetősége a Banca Naţionalănak, amelyet keret az újabb aranyvásárlásokkal tovább bővíti.

Az érckészlet 2.702.45 kilogramm szinarannyal emelkedett

A belföldi aranytermelés fokozása érdekében fogantatott intézkedések már az 1937. év második felében éreztették hatásukat, amikor is a belföldi aranybányák állandóan emelkedő aranytermelésüket szolgáltatták be a Jegybankhoz. A folyó év első felében a belföldi aranybányák az aranytermelésben tartották a múlt évi átlagot, amennyiben 2.702.45 kgr. szinaranyat adtak el a Banca Naţionalănak, míg az 1937. év folyamán 5.801.90 kg. volt a beszállított aranytermelés. A beszállított 2.702.45 kilogramm szinaranyért a Jegybank 414.375.639 lei vételárat és a kilogrammonkénti 5000 leit fizetett ki az aranybányáknak.

Az 1938. év első felében vásárolt 2.702.45 kg. szinarannyal.

a szinaranykészlet 110.035.75 kilogrammra emelkedett,

amely a félévi mérlegben 16 milliárd 872.159.921 lei értékben szerepel.

Két milliárd kétszáz millióval emelkedett a bruttó bankjegytorgalom.

Az elmúlt évek első felében — szezonszerűen — mindig csökkenés volt tapasztalható a bankjegy forgalomban, ami egyébként általános jelenség minden agrár államban. Ezzel szemben a folyó év első felében állandóan és fokozatosan emelkedő tendenciát mutatott a bankjegytorgalom, ami azzal magyarázható, hogy

a Banca Naţională vezetősége bankjegy-emissziós politikájában ez évben sokkal jobban alkalmazkodott az államgazdaság és magángazdaság fizetőeszköz igényeihez, mint az előző években.

A folyó év első felében a forgalomban levő bankjegyek összege 712 millióval haladta az 1937. évvégit és 30 milliárd 103.029.635 leit tett ki. A Banca Naţională látra szóló kötelezettségeinek végösszege (virtuális bankjegytorgalom) 1 milliárd 490½ millióval 12.633.532.270 leire emelkedett, amely emelkedés részben a magángirószámlák egyenlegeinek emelkedésével, részben pedig az állami girószámlák szaldóinak emelkedésével magyarázható, amely utóbbi vi-

szont a nagybankjaink által május hó végén nyújtott egy milliárd 550 millió kincstárjegykölcsön indokol.

A fentiek alapján a bruttó bankjegytorgalom (forgalomban levő bankjegyek összege plusz látra szóló kötelezettségek összege) 2 milliárd 202½ millióval haladta meg az 1937. évvégit és 42 milliárd 736½ millió leit tett ki a félévi zárlat idején. A fedezeti arány 39.48 százalék volt a félév végén, 1.12 százalékkal kevesebb, mint az 1937. év végén és 4.48 százalékkal több, mint a stabilizációs törvényben előírt 35 százalékos minimum.

A forgalomban levő váltópénzek összege 850½ millióval csökkent.

Mialatt a forgalomban levő bankjegyek összege 712 millió lejjel emelkedett, addig teljesen a forgalomban levő váltópénzek összege 350½ millióval 4 milliárd 246½ millió leire csökkent. Ily módon a forgalomban levő törvé-

A váltóállomány egy milliárd 329 millióval emelkedett

A váltóállomány ez év első trimeszterében alig mutatott változást, a második trimeszterben állandóan emelkedett és a félév végén 7 milliárd 171.014.416 leit tett ki, egy milliárd 329 millióval többet, mint az 1937. év végén. A lombardhitelek összege mérsékelt, alig 85½ millióval emelkedett az elmúlt félév alatt és a mérlegben 236.791.836 lei összegben szerepel, noha a lombard feltételek lényegesen kedvezőbbek voltak, mint az előző években.

A konverziós váltótárca 53½ millióval 1.944.989.802 leire csökkent. A konverziós kincstári bonokat a pénzügyminisztérium programmszerűen törlesztette, ami által a konverziós kincstári bonok összege 124 millióval 4.800.610.168 leire csökkent. Az állam régi adósságát a félévi üzleteredményből hat millióval 3 milliárd 601.015.394 leire csökkentették, a kincstár 2 milliárdos időszaki hitele változatlanul fennállott az első félév alatt.

A girószámlák összege közel másfél milliárd lejjel emelkedett.

A girószámlák általános emelkedés mutatkozott az elmúlt félév alatt. A pénzügyminisztérium girószámlájának egyenlege, a májusi kincstárjegy emisszió után emelkedett jelentősen és az egy milliárd 497 millió girószámla egyenleg 771 millióval haladja meg az 1937. év végit. Az Autonóm Monopól Pénztár számlájának egyenlege 83½ millióval 930.870.288 leire emelkedett. A magángirószámlák egyenlege 348 milliólejjel 8 milliárd 102.603.381 leire emelkedett. Ez utóbbi tétel emelkedése a májusi kincstárjegy emisszióig jóval nagyobb volt, mivel

a nagybankok a Jegybanknál levő girókövetelésekből fizették be a kincstárnak az 1 milliárd 550 millió kölcsönt.

Az egyéb látra szóló kötelezettségek végösszege 289 millióval 2.072.683.910 leire emelkedett.

A mérlegfőösszeg 52 milliárd 220 millió 172.664 lei, az 1937. év végénél 2 milliárd 425 millióval több.

Emelkedő bruttó jövedelem mellett növekedett a tisztanyereség.

Az első félév bruttó jövedelme 298.656.567 lei volt, 4½ millióval több, mint az 1937. év első felében.

nyes fizető eszközök összege 361½ millióval volt nagyobb a félévi zárlat idején, mint az 1937. év végén. Ez az emelkedés alig számottevő, különösen ha számításba vesszük, hogy a Jegybank a beszállított aranytermelésért 427.887.889 leit fizetett ki az aranybányáknak.

A félév végén a következő összegű törvényes fizető eszközök voltak forgalomban:

bankjegyek	30.103.029.635 lei,
váltópénzek	4.246.313.277 lei,
Összesen	34.349.342.912 lei.

A fenti összegből a fejkvóta 1.748 leit tesz ki, ami sokkal kisebb, mint bármely környező államban.

4 milliárd 790 millió lei értékű deviza felett rendelkezik a Banca Naţională

Az 1938. év első felében a külkereskedelmi forgalmunkban mutatkozó csökkenésnek megfelelően csökkent a Banca Naţională deviza forgalma is. A félév végén a Jegybank a következő értékű devizakészletek felett rendelkezett:

Millió leiekben

Az import fedezésére szolgáló devizakészlet	526.4
egyéb devizakészlet	5.9
államadóságok devizatartaléka	2.905.5
kliringszámlák aktív szaldói	608.6
Importőrök kliringszaldóitete	463.6
Konvertibilis devizák összesen	4.510.—
szabadforgalmi devizák	280.2
Összesen	4.790.2

A fenti devizamennyiség évi exportunk értékének több, mint 16 százalékát teszi ki, vagyis a Banca Naţională devizakészlete kitűnő tartalékát képezi az egyébként aktív külkereskedelmi és fizetési mérlegünket.

A bruttó kamat és egyéb jövedelmek 239.124.853 leit tettek ki, 7 millióval többet, mint az 1937. év első felében, noha ez év május óta a bankráta egy százalékkal alacsonyabb volt. A devizaüzlet jövedelme 50.286.827 lei volt, cca két millióval kevesebb, mint az 1937. év hasonló időszakában. A részvénytőke befektetésére szolgáló értékpapírok jövedelme 9.244.887 lei volt.

A rezszi emelkedést mutat ez év első felében. Az adminisztrációs költségek és fizetések 190.969.976 leit tettek ki, 20½ millióval többet, mint az 1937. év hasonló időszakában. Az adók és illetékek összege 7.214.695 lei volt. A bankjegynyomtatás költségei 8.637.227 leies összeggel szerepelnek. A bruttó nyereség terhére különböző amortizációkra 35 millió leit fordítottak, 20 millióval kevesebbet mint az 1937. első felében. A devizaárfolyamvesztésgartaralék dotálására 19 milliót fordítottak.

A kimutatott tisztanyereség 39 millió 69483 lei, cca fél millióval több, mint az 1937. év első felében.

A Banca Naţională az 1937. évben részvényenként 80 leies osztalékot fizetett, amelyet a folyó évi közgyűlés után 220 leies második osztalékrészlettel 300 leire egészítették ki, ami tíz százalékos osztaléknak felel meg. A Jegybank vezetősége változatlanul 80 leies félévi osztalékot folyósít ez év első felének a meg-növekedett tisztanyereségből.

A Banca Naţională részvényei egy év alatt 28 százalékos árfolyamjavulást értek el.

A Jegybank-részvény mindenkor a bucarestii tőzsde vezető értékének számított. Az ország pénzügyi helyzetének alakulása is mindenkor kifejezésre is jutott a Banca Naţională részvények árfolyamában. Egy év leforgása alatt a 3000 lei névértékű Jegybank részvények árfolyama a következőképpen alakult a bucarestii tőzsdén:

Árfolyam:	
1937. június 30.-án	4.575 lei
1937. december 30.-án	5.000 lei
1938. június 30.-án	5.325 lei
1938. július 25.-én (a félévi mérleg közzététele után)	5.850 lei

A fentiek szerint a Banca Naţională részvények 1937. június 30. óta 1275 lejjel, azaz 28

százalékkal emelkedtek a bucureştii tőzsdén. Ez év első felében az árfolyamjavulás 17 százalékos volt. Rohamos árfolyamemelkedés július hónapban következett be, amikor a tőzsdén már ismeretessé vált a kedvező félévi üzlet-eredmény.

A Jegybank fokozott szerepe az új gazdasági terv végrehajtásában

Amint a félévi mérleg adatai mutatják, a Jegybank vezetősége teljes mértékben segítette elő a gazdasági életben is kifejezésre jutott új ritmust és fontos szerepe volt gazdasági életünk konszolidálásában. Az irányító gazdasági faktorok sikeres együttműködése főleg annak köszönhető, hogy a nemzetgazdasági miniszter személye azonos a bankkormányzóval, M. Constantinescu nemzetgazdasági miniszter és bankkormányzó egységesirányítása alatt az új gazdasági terv megalkotása után még intenzívebben folyhat majd gazdasági életünk minden területén az építő munka a nemzet megerősítése érdekében és az ország minden polgárának javára.

Fellendült az építkezési kedv Satumare - Szatmáron. esnek a lakbérek

Satumare-szatmáron az elmúlt évi lanya építkezési kedvvel szemben ezidén öröndetesen fellendült az építkezés. Január 1. óta 142 építkezési engedélyt adott ki a város. Ebből júliusra 32 építkezési engedély esik, köztük 5 emeletes ház építésére kértek engedélyt.

Az építkezési kedv újraéledésének részben már jelentkezik a jótékony hatása. Lassan, de biztosan megindult a magas lakbérek lemorzsolódási folyamata.

Véleménykülönbség szakértők között adóügyben.

A bucureştii tábla VI. Sect. Dec. Fiscal 33—1938. döntésében kimondotta, hogy az adóhivatal által kiküldött könyvszakértő jelentése nem képezhet kivetési alapot azon esetben, midőn a kivetési bizottság külön könyvelési szakértőt rendelt ki a könyvek felülvizsgálására. Egy bucureştii cég adófellebbezésében a fellebbezési bizottság könyvelői szakértőt rendelt ki a cég könyveinek felülvizsgálására. A fiscus egy tisztviselőjét bízta meg, hogy résztvegyen a könyvek felülvizsgálásában. A fiscus tisztviselője a könyvelői szakértővel ellentétes jelentést adott be, melynek alapján az adófellebbezési bizottság, a könyvelést elutasítva a mérleggel együtt, más alapon eszközölte a kivetést. Az érdekelt kereskedőfellebbezése folytán hozta meg a tábla a fenti döntést és indokolásában kimondotta, hogy a fiscus megbízottjának jelentése nem képez könyvelői szakvéleményt, hanem csak a fiscus egyik belső jelentését és így azt a hivatalos expertizával szemben nem fogadhatja el kivetési alapnak.

A NAP HUMORA

Egy francia misszionárius Nigéria határán megkérdezte a négeréket:

— Nem kívánnák, hogy a paradicsomba jus-sanak, ha meghaltak?

— Nem.

— És miért?

— Mert, ha a paradicsomban csakugyan olyan pompás volna az élet, már régóta angol gyarmat lenne.

Az országos Cipész Szövetség kérése.

Az országos Cipész Szövetség emlékiratot juttatott el a munkaügyi minisztériumhoz, valamint a betegsegélyző központi igazgatósághoz. Az emlékiratban arra kéri a munkaügyi fórumokat, hogy a betegsegélyző, amely állami jelleggel bír, és részleges önkormányzatnak örvendő ne tartson szünidőt, csak a szigorított ünnep-ken. Jelenleg ugyanis az a helyzet, hogy a betegsegélyzők minden olyan ünnepet megtartanak, amelyek voltaképpen csak az állami hivatalokra vonatkoznak.

A munkaügyi minisztérium utasítására országos razzitát rendeznek a kisiparos üzemekben

A munkaügyi minisztérium az utóbbi három hónapban benyújtott emlékiratokból megállapította, hogy az emlékiratok nagyrésze a kontárok működését sérelné. Hírek szerint a minisztérium utasította a munkaügyi felügyelőségeket, hogy tartson szigorú vizsgálatot a kisipari üzemekben és a jogtalanul működő „fekete munkások” ellen indítsák meg a legszigorúbb eljárást. Az ország iparosságának egyik nagy sérelme a munkaügyi minisztérium rendelete folytán a legjobb megoldás felé halad.

Adófizetés - havi részletekben

Életbelépett a Cluj-kolozsvári városi adófizetésnél a részlet rendszer.

Cluj-Kolozsvár városi adóhivatala már rég tervbevette, hogy az anyagi nehézségekkel küzdő adófizető polgárok segítségére siet, olyan-kepen, hogy az évre kivetett községi illetékeket havonként szedi be. Az erre vonatkozó tervezet — mint már közöltük — dr. Baba Trifu, a pénzügyi osztály rokonszenves és megértő vezetője dolgozta ki és annak végrehajtásához a városi tanács teljes mértékben hozzájárult. A város minden adófizető polgárát kellemesen érintő adófizetési reform bevezetésére eddig nem kerülhetett sor, minthogy ahhoz különleges nyomtatványokra volt szükség.

A nyomtatványok most elkészültek és így a mai nappal kezdődőleg a városi illetékek ki-velésének új rendszere életbelépett.

A város pénzügyi osztálya nyolc kerületre osztotta be a város egész területét s mindenik kerületbe olyan pénzbeszédőt küldött ki, aki már jól ismeri a kerület adófizető polgárainak anyagi lehetőségeit. A pénzbeszédők az adóhivatal által meghatározott összegre kiállított nyugtákkal és ellennyugtákkal keresik fel az adófizetőket, akik az ellennyugta aláírásával igazolják, hogy a nyugtára kiállított összeget a pénzbeszédő tisztviselő kezeihez kifizették. A adóhivatal — mint hogy a pénzügyi évből már négy hónap eltelt — az egész évi városi illeték összegét nyolc részre osztotta fel s minden hónapban az

egy évi adó nyolcadréséről kiállított nyugtákat küldi ki azoknak, akik az előző évekről nincsenek hátralékban. Azoknak pedig, akik hátralékban vannak, a hátralékos összeget is nyolc részre osztották fel, úgyhogy minden hónapban hátralékának és egy évi adójának nyolcadrését kell fizessen az adófizető. Az adóhivatal pénzbeszédői természetesen nemcsak egy ízben keresik fel és mutatják be az esedékes adónyugtákat, ami azonban nem jelenti azt, hogy az esedékes havi részletek kiegyenlítését sokáig, lehet majd huzni-halasztani.

A városi adóhivatal a lapok útján szolítja fel a városi adófizető polgárokat, hogy

az adóhivatal által életbeképtetett méltányos adófizetési rendszer végrehajtását ne nehezítsék meg, fizessék pontosan a részleteket és indokolatlanul ne utasítsák el a pénzbeszédőt, mert a részletek elmulasztása súlyos következményeket von maga után.

A városi adóhivatal ugyanis a községi illetékekről szóló behajtási törvény rendelkezése értelmében az esedékes részlet befizetésének elmulasztása esetében a foglalással egyidejűleg a lefoglalt tárgyakat az adóhivatal raktárába szállíttatja, ami csak felesleges költséggel terhelné meg éppen azokat az adófizetőket, akiknek érdekében az adóhivatal ezt a nagy fáradságot és munkát ígérő rendszert bevezette.

Ujabb miniszteri rendelet a kisiparosok és kiskereskedők kötelező könyvvezetéséről

Bucureştii jelentés szerint, a pénzügyminisztérium 164.842. szám alatt rendeletet adott ki a kisiparosok és kiskereskedők kötelező könyvvezetésével kapcsolatban. Ezt a rendeletet a minisztérium a kereskedelmi és iparkamrájának is megküldötte.

A rendelet a tévedések elkerülése végett hangsúlyozza, hogy nem kell a 200 leies évi átalány-illetéket fizetni azoknak a kisiparosoknak és kiskereskedőknek, akik naponta elvégzik

a kötelező könyvelést. Amennyiben a könyvvezetés elkésve történik, az illető kereskedőt, vagy iparost megbüntetik.

Ha a kereskedő és kisiparos a büntetést el akarja kerülni, köteles az évi 200 leies megváltási díjat lefizetni. Ez a díj azonban nem mentesíti őt az alól, hogy a naplót és főkönyvet beszeresse és ezeket évenként a törvényes bélyegilletékekkel ellássa.

GONDOLATOLVASÁS.

A lány odahajlik a fiuhoz és halkán így szól:

— Most elmondom a maga gondolatait.

— Na halljuk.

— Maga jó husz perce néz engem és közben azt gondolja, milyen jó volna, ha feljőnnék egy órácskára a legénylakására. Nem bánná azt sem, ha ez a hecc egy ezresébe kerülne. Nos, tévedtem talán?

— Igen.

— És pedig?

— Az összegben.

Az Egyesült Államok aranytartáléka.

Az Egyesült Államok jegybankjainak aranytartáléka augusztus másodikán elérte a tizenhárom és fél millió dollárt.

Új kiviteli prémium az épületfa részére.

A pénzügyminisztérium az épületfakivitel után új prémiumot ad, amely az egyes országok szerint öt-tizenöt százalék között mozog.

Az adóköteles tiszta nyereség megállapítása.

A bucureştii tábla II. szekciójának döntése szerint az adóköteles jövedelemből nemcsak a jövedelmi adó, hanem az adicóális adó sem vonható le az adóköteles tiszta nyereség megállapítása alkalmával.

Az adókihágások elbírálása

Az 1938. április 1.-i rendelet törvény módosította az adókihágásokra vonatkozó addigi rendelkezéseket és egyes bírságokat magasabb összegben állapított meg. A pénzügyminisztérium legújabb rendelete szerint, az 1938. április 1. utáni lefolytatott adóvizsgálatok alkalmával felvett kihágási jegyzőkönyv az 1938. április 1.-i törvény szellemében készítenő el és a jelenleg érvényben levő bírságok alkalmazandók, tekintet nélkül arra, hogy az illető cég a kihágást 1938. április 1. előtt, vagy után követte el.

A számla jogi minősítése

Adás-vétel, vagy szállítás? Mikor kötelező a számla kiállítása?

A számla az iparos egyik legfontosabb irata. Ennek dacára jogi minősítése aránylag bonyolult és nem is lehet különösképpen csodálkozni azon, hogy különösen az egyszerű iparos nincs tisztában azzal, hogy tulajdonképpen mi is az a számla? Ennek az a következménye, hogy számlának minősít olyan iratot is, ami nem az, viszont a számlát esetleg a nyugtával téveszté össze és ennek megfélelően bélyegezi. Ebből származik azután az a sokféle kellemetlenség és néha súlyos összegekre rugó bírság is, amelyek miatt annyit panaszkodnak az iparosok. Igyekezzünk a számla jogi lényegét lehetőleg pontosan megvilágítani és a különböző fajtájú számlák és a velük rokon iratok bélyegzésének szabályait az alábbiakban ismertetni.

A számla az adás-vétel bizonyítéka

A számlák helyes jogi minősítését nagyon megzavarja az, hogy a magyar jogi nyelvezet nem pontos, nem fedi a fogalmat és már a kifejezés egyszerű használata is könnyen tévedésekre szolgáltatott okot. A magyar jogi és kereskedelmi nyelvezet ugyanis a számla alatt egyformán érti a „contot” és a „factura”-t. A tulajdonképeni áruszámlán kívül sokféle más jogi iratot neveznek számlának és csak néhány példát említnék fel: a folyószámlát, a főkönyvi számlát, az elszámolást is úgy címezik: „számla”.

Mondanunk sem kell, hogy mindez helytelen. Tulajdonképeni áruszámla alatt kizárólag a facturát kell érteni. Mindenféle más számla elnevezésű okirat más elbírálás alá esik.

Megnehezíti a számla jogi minősítését az a tény is, hogy a nálunk érvényben lévő kereskedelmi törvény a tulajdonképeni számláról (factura) szinte egyáltalában nem emlékezik meg a kifejezés definícióját nem adja meg és az egyetlen intézkedés a kereskedelmi törvényben a számlával kapcsolatban az, hogy

„aki az árut a nyugtatott számla kíséretében hozza a vevőhöz, az az áru vételárának felelőségre meghatározottan tekintendő”.

Kereskedelmi jogi szabályozás hiányában a szokást, a joggyakorlatot és a kereskedelmi nyelv jelentését kell figyelembe vennünk és különösen a bélyegtörvény szempontjából kell igyekeznünk az áruszámlát körülírni.

A legfontosabb jellemzője a számlának az, hogy mindig eladott és a vevőnek átadott, vagy elküldendő árukról szól. A bélyegtörvény kifejezetten az adás-vételi szerződéssel kapcsolatban foglalkozik az áruszámlával, amelyet, mint később látni fogjuk, úgy tekint, mint az adás-vétel bizonyítékát, sőt létrejött adásvételi szerződést. Tiszta jogi szempontból véve azonban a számla nem tekinthető adás-vételi szerződésnek, mert a szerződés létrejöttével mindkét fél beleegyezése szükséges, ezzel azonban a számlát egyelőre csak az eladó egyoldalul állítja ki és nagyon sok esetben a számla kiállítása idején a vevő beleegyezése még nem is következett.

A lényeg azonban mégis az és ebből kell kiindulni nekünk is, hogy a számla tulajdonképpen a létrejött adás-vétel igazolása, amit a bélyegtörvény 14. szakaszának 13. paragrafusa kifejezetten hangsúlyoz, amikor „áruszámlának a fogyasztók részére történt rendes eladásokról kiállított okiratot” nevezi. Ezzel kapcsolatos a bélyegtörvénynek egy másik rendelkezése, amelyet alább szintén részletesen ismertetünk. E szerint a kereskedő által kiállított áruszámlákat a bélyegtörvény kivézi az ingó eladási szerződésekre vonatkozó általános szabály alól és a számlákra nézve más bélyegzési szabályokat állít fel, mint a magánosok között létrejött ingó adásvételi szerződésekre. Minthogy azonban ezt a szabályt a bélyegtörvény a 15. szakasz 8. paragrafus 1. a) pontjában állítja fel a bélyegtörvény, tehát ott, ahol az ingó eladások bélyegilletékeit szabja meg, kétségtelen, hogy a bélyegtörvény a számlát adás-vételi szerződésnek, illetve a létrejött adás-vétel bizonyítási eszközének tekinti.

Itt mindjárt rá kell mutatnunk a bélyegtör-

vény helyes terminológiájára. A bélyegtörvény a számla alatt kizárólag a facturát érti és élesen megkülönbözteti a contótól és a többi álszámlától. Magyar nyelven a facturát helyesen nem számlának, hanem áruszámlának kellene fordítani, habár ez a kifejezés sem fedi teljesen a fogalmat.

Mikor kötelező a számla kiállítása?

A bélyegtörvény 14. szakaszának 13. paragrafusa, amely a számlákra vonatkozó összes jogszabályok alapja, az 1938. április 1-én életbe lépett módosítás szerinti fogalmazásban így hangzik:

— „Facturile de orice fel pentru vânzări curente de mărfuri ale comercianților și industriașilor și ale tuturor acestora către particulari...”

(Ezután következik a leróvándó illeték: 3 ezrelék). Magyar fordításban ez így hangzik: A kereskedők és iparosok folyó áru eladásairól és ezek részéről a magánosok számára történő eladásairól kiállított mindenféle számla.

Az új törvényt módosítás nem változtatta meg az artikulusz 2. bekezdését, amely így hangzik: „Számla kiállítása kereskedők és iparosok részéről egymásközötti bármely vagy a fogyasztóknak való tömegeladásoknál kötelező”.

Ebből tehát az következik:

Adás-vételi szerződés vagy számla?

Mint említettük, a számla legközelebbi jogi rokona az ingókról létrejött adás-vételi szerződés. A bélyegtörvény 15. szakaszának 8. paragrafus a) bekezdése intézkedik az ingó eladásáról létrejött szerződésről, amit az 1938. április 1-én életbe lépett új bélyegtörvény a következőkben fogalmaz meg:

— Ha az adás-vétel tárgya valamely ingó dolog, amely írásbeli szerződésből, levelezésből, megrendelőgyűjtyől, vagy más szokásos záradéktól tartalmazó formulárból állapítható meg, vagy pedig a bélyegtörvényben felsorolt többi okiratokból, akkor az adás-vételi szerződés illetéke 1.40 százalék. Kivételnek tekintendők azok az eladások, amelyekre nézve törvényesen felbélyegzett számlák kiadása kötelező, valamint a bélyegtörvény 14. szakaszának 17. paragrafuszában említett mezőgazdasági termékek eladására vonatkozó szerződések.

Amin látni, a bélyegtörvény az ingó eladások általános bélyegzési szabályai közül kivézi a számlákat. Itt látszik, hogy az adás-vételi szerződés és a számla között óriási különbség van. Az adásvételi szerződés bélyegilletéke, mint fentebb írtuk, 1.40 százalék, a számlabélyeg illetéke pedig 3 ezrelék.

A törvény kifejezetten kedvezményt akar biztosítani a kereskedőknek és iparosoknak ezzel a megkülönböztetéssel. Kérőn megvilágítja a helyzetet az 1938. április 1-én kelt törvényhez fűzött miniszteri indoklás, amely rámutat arra, hogy miért kellett felemelni a számlák eddigi 2 ezrelékes bélyegilletékét 3 ezrelékre. Ezt az indoklást szövegezésre idézzük, mert nagyban hozzájárul az áruszámlák helyes jogi minősítéséhez.

— „Az áruszámlák proporcionális taxájának 2 ezrelékről 3 ezrelékre való felemelése, — mondja a miniszteri indoklás — nem jelent pénzügyi megterhelést, minthogy ez nem más, mint ellenértéke egy olyan szabálynak, amely ugyanebben a törvényrendeletben foglaltatik. Nevezetesen az 1.40 százalékos illetékezés alól való kivételt mindazon eladók számára engedélyezte az új törvény, akik számlakiállításra kötelezettek, tehát, ha a kereskedők és iparosok törvényesen felbélyegzett számlát bocsátanak ki, akkor az általuk történő ingó eladások után akkor sem lehet az 1.40 százalékos illetéket követelni, ha az eladást okiratokból vagy levelezésekből meg lehet állapítani.

Ilyenformán az iparos nem kötelező többé arra, hogy eladási ügyletei után, amelyekre nézve számlát bocsátott ki, még megfizesse az eladott

1. Áruszámlát elvileg csak kereskedők és iparosok tartoznak kiállítani, tehát magánosok nem, illetve az általuk kiállított ilyenemű irat számlának nem tekinthető.

2. A kereskedő és iparos is csak akkor köteles számlát kiállítani, ha:

a) egymásközötti eladásokról van szó, tehát a kereskedő vásárol kereskedőtől vagy iparostól, vagy iparos vásárol kereskedőtől vagy iparostól.

b) Vagy pedig, ha a kereskedő vagy iparos nagyobb tömegben ad el árut a fogyasztónak.

Mindezt nagyon fontos szem előtt tartani, mert éppen ezek az ismérvek különböztetik meg a számlát az adás-vételi, vagy az ugynevezett szállítási szerződésektől. Hangsúlyoznunk kell, hogy az 1938. április 1. törvényhez fűzött indoklás szerint is a számla kiállításának joga tulajdonképpen kedvezményt jelent a kereskedők és iparosok számára. Ha ugyanis ugyanezt az okiratot magánfél állítja ki, akkor az illeték sokkal nagyobb, több, mint négyszázszoros. Viszont, ha nem egyszerű, folyó eladásról van szó, hanem ugynevezett szállításról, akkor is nagyobb illetéket kell leróni. Ezzel a kérdéssel később még foglalkozunk.

A fenti szakaszból még az a fontos szabály is megállapítható, hogy a kereskedő vagy iparos nem köteles számlát adni, ha a vevőnek rendes detail üzleti forgalomban ad el árut, mert a kötelezettség csak akkor következik be, ha nagyobb tömegű áruknak magánfelek részére való eladásról van szó. A gyakorlatban lehetetlenség is volna megkérni, hogy a nyílt üzlettel bíró kereskedő vagy iparos minden eladott árucikkről a vevőnek számlát állítson ki. Felhívjuk azonban olvasóink figyelmét arra, hogy ha a kereskedő vagy iparos olyankor is kiállít számlát, mikor erre nem köteles, (tehát például a vevő kívánságára), akkor a számlát természetesen szabályszerűen bélyegezni tartozik.

ingóságok értéke után járó 1.40 százalékat is. Tehát nem fordulhat elő többé az, hogy a kereskedőket és iparosokat arra kényszerítsék, hogy törvényesen felbélyegzett számlát is bocsátassanak ki és e mellett megfizessék az ingó eladás után járó illetéket is.

Egy másik kivétel ezzel kapcsolatban a mezőgazdasági termékek eladásáról szóló szerződés. Az erre vonatkozó szabályok azonban nem állnak közvetlen kapcsolatban a számlákkal és így ezekkel most nem foglalkozunk.

Eladás vagy szállítás?

Az áru eladásával kapcsolatban a múltban a legtöbb vita akörül keletkezett, hogy vajjon a kereskedő eladási szállításoknak tekintendők-e és így az ezekre vonatkozó magasabb illeték alá esnek-e?

Más szóval felmerült az a vita, hogy mikor tekintendő valamely ügyet eladásnak vagy szállításnak? Tulajdonképpen minden eladás a kereskedelmi törvény szabályai szerint „szállítási”, vagyis az árunak a vevőhöz való juttatása az ellenérték megtérítése ellenében. A bélyegtörvény 15. szakaszának 8. paragrafusa intézkedett eredetileg a szállítási szerződésekről. Az eredeti szöveg így szólt:

— Az állam, megyei vagy községi tanácsok, vagy bármely az állam által elismert közintézmény részéről árlejtsen, vagy írásbeli vagy szóbeli megrendeléssel kötött munka, szállítási, élelmezési, fuvarozási szerződések, ezek alvállalati szerződései, vagy egészben vagy részben való engedményezései után, akár írásban, akár szóban jöttek létre, 1.40 százalékos illeték róvándó le.

Ezen vállalati szerződések után járó illetéket a magánszerződő felek kötelesek a vállalati összeg után lefizetni, vagy pedig ezek a vállalati összegek visszatartandók és az állampénztárba fizetendők be.

Az 1936. április 1-én kelt módosítás szerint a magánosok között létrejött szerződések után akár szóban vagy írásban kötötték meg a szerződéseket, le kell róni az előbb említett illetéket. Egy későbbi módosítás a magánosok között szóban megkötött szerződéseket újból kivette az illeték kötelezettség alól.

E szabály alapján egyes pénzügyi hatóságok a kereskedők és iparosok megrendelése után sok esetben követelték a törvényesen felbélyegzett számlákon kívül még a szállítási szerződéses illetéket is. A vita esztendőknél tartott, míg végre pénzügyminiszteri rendelet állapította meg, hogy mi a különbség az egyszerű adásvétel és szállítás között,

A múlt évben megjelent pénzügyminiszteri rendelet szerint különbség van az adásvétel és a szállítás (furniturile) között. Ingó eladás az, amikor az egyik fél átadja, a másik fél átveszi és kifizeti az árut. Az ingó eladásokra nézve a pénzügyminiszteri rendelet maga is elismeri és az 1938. április 1-i törvény most már szankció. nálja is, hogy az ilyen ügylet nem szállítási szerződés és ezután nem kell leróni az 1.40 százalékos illetéket és a külön repülőbélyeg illetéket sem, amennyiben az ilyen ügyletekről szabályszerűen felbélyegzett számlát állított ki az eladó.

Ha azonban a felek között írásbeli szerződés jött létre, vagy levelezésekből megállapítható olyan megegyezés történt, amely szerint az eladó bizonyos árut successive, tehát folytatódólagosan, megszabott időközökben és előre megállapított egységek mellett fog eladni, akkor itt már nem egyszerű ingó eladásról van szó, hanem szállítási ügyletről és a miniszteri rendelet szerint ilyenkor már nem mentesít az egyszerű számla kiállítását, hanem le kell róni az írásban megkötött szállítási szerződések utáni illetéket, tehát külön a szerződési, kincstári és repülőbélyeg illetéket és ha a fél külön számlát állított ki, akkor ennek a számlának kincstári és repülőbélyeg illetékeit is.

A miniszteri rendelet, amely egyike a legfontosabb idevonatkozó utasításoknak, egyébként így szól:

A bélyegtörvény 15. szakaszának 3. paragrafusa szerint az összes szóban vagy írásban létrejött szállítási szerződések, amelyek az állam, megye vagy más közhasznú intézmények részére történő szállításokra vonatkoznak, 1.40 százalékos illeték alá esnek. Ezt a szabályt kiterjesztette az 1938. április 1-i törvény minden megkülönböztetés nélkül a magánfelek között létrejött szerződésekre nézve is. Az 1937. március 17-én életbelépett repülőbélyegtörvény e szabály alól mentesítette a magánfelek között szóval létrejött szerződéseket. Ennélfogva az 1.40 százalékos kincstári és a 2 ezrelékes repülőbélyeg csak az olyan szállítási szerződések után jár, amelyek írásban vagy levelezés útján jöttek létre.

A miniszteri rendelet értelmezése szerint a szállítás nem tekinthető eladásnak, az utóbbi ugyanis az áru átvételével és a vételár kifizetésével már végre is van hajtva.

A kereskedők és iparosok egymásközötti, valamint ezek és magánfelek között létrejött eladási ügyletek ingó eladásoknak és nem szállításoknak tekintendők. Az ezekről kiállított számlákra tehát csak a megfelelő szakmaiilletékeket kell alkalmazni.

Ezzel szemben az 1.40 százalékos proporcionális taxát és a repülőbélyeg illetéket le kell róni a szállítási szerződéseket az alábbi 3 feltétel különbözteti meg az egyszerű adásvételtől:

1. A successive történő szállítás.
2. A meghatározott határidő.
3. Az egységek megállapítása.

A pénzügyminiszter utasítása szerint ott, ahol a szállítási ügyletek utáni illeték jár, ezt az illetéket külön kell követelni a számlabélyegeken kívül (deosebit de timbru de facturi) akár írásban vagy levelezés útján jött létre a szerződés, akár szabályszerűen megkötött írásbeli megállapodásról van szó.

Az 1938. április 1-én életbelépett bélyegtörvény módosítása szintén megemlékezik a szállítási jegyzékéről. A bélyegtörvény 15. szakasz 8. §-ának 4. bekezdéséhez ugyanis újabb szabályt fűz, amely az árutözsden kötött és a hivatalos közvetítők borderóval igazolt ingó eladások bélyegilletékét állapítja meg 0.50 %-ban.

Ez a szakasz az ilyen szállítási szerződésekre vonatkozó szabály alól kifejezetten kivetszi, illetve kivételnek tekinti az állam, megye, község és ezekről függő intézmények részére történő közszállításokat, valamint a bélyegtörvény 14. szakaszának 17. §-ában meghatározott termény eladásokat, amelynek szintén kedvezményes bélyegilletéke van. Ebből tehát az következik, hogy az iparosok részéről történt eladásokat általában véve csak akkor lehet „szállítási ügyletnek” tekinteni, ha „közszállításokról” van szó. Általában véve tehát a kereskedő és

iparos mindennemű rendes eladásai után elengedő a számla kiállítása és a számla törvényes felbélyegzése, amely minden más illetéket pótol.

Összefoglalva a mondottakat, minden iparosnak tudnia kell, hogy a számla tulajdonképpen nem más, mint az eladásairól szóló írásos

bizonyíték, tehát az adásvételi szerződés helyettesítője, amely után kedvezményes illetéket róhat le.

Az áruszámla tehát nem megterhelés, hanem megkönnyítés. Természetesen pontosan tudni kell, hogy kiknek és mikor kell számlát kiállítani, hogyan kell azokat bélyegezni?

Szakmai problémákról tárgyalt a szabóiparosok kongresszusa

Augusztus 14.-én és 15.-én, vasárnap és hétfőn tartották meg a szabóiparosok kongresszusukat, amelyen Aradról is számosan vettek részt. Így az aradiak között látható volt, Coroban Stefan, Marița Gheorghe, Camenița Tudor, Milaș Gavril, Csont Sándor, Hampel Ferenc, Maltry Mátyás, Mateisz Péter, Weisz István és még mások. A kongresszus a Kereskedelmi Csarnok dísztermében vasárnap 11 órakor nyílt meg és azon Ion Bobițan (Oradea-Nagyvárad) és Gheorghe Marița (Arad) felváltva elnökölték. A megnyitó után az elnök lelkes szavakban üdvözölte a jelenlevőket, majd a kongresszus elhatározta, hogy Öfelségét, II. Carol királyt táviratilag üdvözzli. A közgyűlés megalakulása után vasárnap délután kezdődtek az érdemleges tárgyalások, amelynek során D. Cristea (Cluj-Kolozsvár) felolvasta a Cluj-kolozsvári szabóiparosok javaslatát az anyagbeszerzés kérdésében. Kihangsúlyozta, hogy a készruhakereskedők az új szabói képesítési törvény folytán, több szabadsághoz jutottak, mint a szabóiparosok. Ezért a törvény 154. szakaszát megfelelően kell módosítani. Ugyancsak módosítást javasolt a munkásbiztosítási törvény tárgyában.

Király József (Cluj-Kolozsvár) a forgalmi adók eltörlését kéri és azt, hogy a hét munkánál kevesebb dolgozó mesterek, ne legyenek kötelesek alkalmazottaiknak fizetéses szabadságot adni. Weintraub Jenő (Cluj-Kolozsvár) kihangsúlyozta, hogy az új alkotmány megadta a lehetőséget arra, hogy a munka kellő tisztelben részesüljön. Coroban Stefan (Arad) javasolta, hogy a közgyűlés járjon közbe, hogy a különböző szabóipari ágak között megkülöm-

böztetés történjen. Felemlíti, hogy az aradi munkakamara, miniszteri felhatalmazás alapján, a női szabóiparosoknak képesítési könyvébe ezt a minőséget bevezeti.

Iuliu Darabant (Oradea-Nagyvárad) sürgeti, hogy a szabóiparosok szövetségi alapon szerezzék be szövet-szükségeiket. A szakmai képesítésről szóló törvényt nem iparosok, hanem ügyvédek és orvosok készítették, akik nem ismerik az iparosság szükségleteit. A szabók és vevőközösségük ki vannak szolgáltatva a nagyipar árdiktatúrájának. Ezért egységesen kell a szabóiparosok fogyasztási szükségleteit országosan megszervezni.

A felvetődött tárgyak felett élénk és mély vita indult meg. A kongresszus résztvevői kiáradulást tettek Felix-füldőre, majd a hétfői napon szakelőadásokat hallgattak végig. Aradról Weisz István tartott nagysikerű előadást. Hitelvédelem a szabóiparban címmel és rámutatott azokra a védekezési módokra, amelyeket a rosszhiszemű adósokkal eljárni kell. Az előadást a hallgatóság nagy tetszéssel fogadta.

Kárpites munkák
olcsón és izlésekkel készülnek
PAPP SÁNDOR
kárpitos üzemből ARAD, Str. Consistorialui
11. sz. — Telefon: 2658.

Kiméletlen szigorral torolják meg a munkaidő szabályozásáról szóló törvény megszegését

Ralea munkaügyi miniszter feltűnésteltő kijelentése

Monitorul Oficialban tíz nappal ezelőtt megjelent munkaügyi törvények alkalmazása kapcsán Mihai Ralea munkaügyi miniszter energikus eljárásba fogott, hogy a munka időtartamára vonatkozó törvényes rendelkezéseket betartassa.

Ralea munkaügyi miniszter magához kérte a Magántisztviselők Szövetségének és az Ugirnak, valamint a Sfátul Negustoresc képviselőit, hogy kölcsönös eszmecsere útján tisztázza a sérelmeket.

A magántisztviselők képviselője, George Georgescu rámutatott arra, hogy egyes bankoknál a munkaidőt nyolc órával emelték. Erre Ralea miniszter kijelentette, hogy ez az intézkedés a kereskedelmi alkalmazottak munkaidéjéről szóló törvény ellenére van, mert az, hogy a törvény 48 óras munkaidő maximumot említ, nem jelenti, hogy fel lehet emelni ott, ahol eddig kevesebbet dolgoztak. Az alkalmazottak védelmére hozott törvényt nem lehet azok kárára magyarázni. Ebben az értelemben fog kiadni rendelkezést.

Azután az a kérdés jött szóba, hogy egyes cégek

elrejtve dolgoztatják alkalmazottaikat és ezzel nemcsak az új törvényt, hanem a vasárnapi munkaszüneti törvényt is áthágják.

Niculescu-Ritz, a Sfátul Negustoresc képviselőjében beismeri, hogy — sajnos, — vannak kereskedelmi és ipari vállalatok, akik még mindig nem látják be, hogy a törvényt nem lehet kijátszani. A megjelentek végül a következőket határozták el:

1. A kereskedelmi kamarák és munkaadók szervei adjanak ki tagjaik számára hirdetm.

nyeket, körleveleket és világosítsák fel azokat a törvény rendelkezéseiről.

2. Alakuljanak a munkaadók és alkalmazottak érdeketületeiből paritásos alapon bizottságok, amelyek a munkafelügyelő vezetésével naponta tartanak ellenőrző razziákat.

3. A rendőrkvesztorok adjanak szigorú utasítást szerveiknek, hogy a munkaidő betartását ellenőrizzék.

M. Ralea miniszter erre szenzációs bejelentést tett. Kijelentette, hogy ezeket a pontokat

elfogadja egy egyhónapos kísérleti idő programjával,

de ha látja, hogy egy hónapon túl az alkalmazottak hátrányára további visszaélések történnek, törvény fog megjelenni, amely

felhatalmazza az ellenőrző szerveket, hogy visszaélés esetén meghatározott időre lezárják a munkaadó üzemet és üzletét.

Fock Gábor Bármilyen
borostyán- és
asztalgályezőüzem csontmunkákat is
Arad, Str. Greceanu 4. vállal!

— Eltűnt aradmegyei iparágak. A Románia érdekes cikket ír azokról az iparágakról, amelyek különböző okokból teljes hanyatlásnak indultak. Ezek sorában elsőnek említi meg a deznai nagyipar pusztulását és azt, hogy Sebis-Borossebes-Moneasa-Menyháza környékén szünetel a vöröskő kitermelése. Ez a cikk valaha a környék lakosságának fontos munkaforrását jelentette és nemcsak a belföldi szükséglet egy részét fedezte, hanem fontos kiviteli cikk is volt.

Falusi kocsmáros csak az lehet, aki nős, nem ad ki pénzt kamatra és nem bérel földet a községben

Milyen iratok kellene az árlejtés alá kerülő italmérési engedélyek megpályázásához? Az engedélykéresek csak öt okmány kell, de a végleges engedélyt nem adják ki addig, míg

a pályázó az összes iratokat be nem szolgáltatta

A pénzügyminisztériumnak az a rendelkezése, amely megszünteti az eddigi italmérési jogokat és új árlejtésre utasította a pénzügyigazgatóságokat az italmérési engedélyek bérbeadására érdekében, érthető izgalmat okozott. Az italmérési engedélyek jelenlegi tulajdonosai aggódással tekintenek október elseje elé, mikor sokan a mindennapi kenyeret veszíthetik el, ha az általuk eddig vezetett italmérés új bérlel kezébe jut. A különböző szakmai érdekképviseletekhez rengeteg segélykérés fut be, amelyek beküldői a szerzett jogok tiszteletbentartására és a mai nehéz életviszonyokra való hivatkozással azt kívánják, hogy a kormány találjon megoldást ebben a kincstári szempontból sem közömbös kérdésben.

A nagyfontosságú rendelet a következőket tartalmazza:

A jövőben bármilyen városi, külvárosi, vagy falusi italmérés iránti kéréshez (akár korlátozott, akár korlátlan kimérésről van szó) a következő okmányokat kell mellékelni: állampolgári bizonyítvány, katonai bizonylat, erkölcsi bizonyítvány, születési anyakönyvi kivonat, valamint egy nyilatkozat, amelyben a kérelmező sajátkezű aláírás mellett kijelenti, hogy megfelel a szesz-törvény 194. szakaszának első bekezdésében foglalt egyéb követelményeknek is. Az így felszerelt kérvényhez az illetékes helyi pénzügyi hatóságok is megteszik a maguk vizsgálatának eredményére vonatkozó megjegyzéseket és a kérvényt felküldik a szeszjövődék igazgatóságához jóváhagyás végett. Amikor a jóváhagyási rendelet megérkezik a pénzügyigazgatósághoz, ez csak úgy adja ki az italmérési engedélyt, ha a kérelmező becsatolja előbb a törvény 194. szakaszában felsorolt okmányokat is, ha addig még nem adta volna be őket.

A pénzügyminisztériumi rendelet előírja, hogy a benyújtandó okmányokat melyik hatóságtól kell beszereznie a kérvényezőnek. Így tehát az állampolgársági bizonyítványt a községi előjáróságtól (primária), a katonakönyvet, vagy a katonai szolgálat teljesítését igazoló más okmányt a hadkiegészítő parancsnokságtól (cercul de recrutare), erkölcsi bizonyítványt a faluban a községházától, városokban a rendőrségtől, egészségi bizonyítványt az illetékes körösvöstől. Azt, hogy a kérelmező tud írni-olvasni, vagy az iskolai bizonyítványával, vagy ha nincsenek hivatalos bizonyítványai, személyesen igazolhatja a pénzügyigazgató előtt. Azt, hogy nem kapott megbélyegző elítélést, hogy nem volt csődben, vagy hogy nincsen gyámság alatt, az illetékes törvényszék ügyészének bünygyi nyilvántartása által kiállított bizonylattal kell igazolni. A pénzügyigazgatóság által kiállított bizonylattal kell igazolni azt is, hogy a kérelmező nem büntették meg a borhamisítás elleni törvény alapján. A fővárosban ezt a bizonylatot a földművelésügyi minisztérium borászati igazgatóságától kell beszerezni. Külön bizonylatot kell kiváltani a helyi községházától, hogy a kérvényezőt sohasem büntették meg részegségért. Ki kell venni a pénzügyigazgatóságtól egy bizonylatot arról is, hogy a kérelmezőt nem ítélték el 15.000 leinél nagyobb bírságra a szesz törvény alapján. Községi bizonylattal igazolni kell, hogy a kérelmező nem közhivatalnok. Meg kell szerezni azután az illetékes kereskedelmi és iparkamara véleményezését. A kerületi, vagy körösvos bizonylatával igazolni kell, hogy a kérelmező helyisége megfelel a közegészségügyi előírásoknak. Végül azt is igazolni kell, hogy a kérelmezőnek nincs más italmérési engedélye,

vagy ha mégis van, okmányszerűleg bizonyítania kell, hogy milyen engedély az.

A termelők italmérési engedélye

A fenti rendelkezések nem vonatkoznak a termelők által kérelmezett italmérési engedélyekre. Ha a termelő a saját helyiségén kívülre való fogyasztásra ad el zárt, vagy nyitott edényekben alkoholt, a kérvényhez bizonylatot kell csatolnia, amely igazolja, hogy legalább 5 hektárnyi nemesszőllője van, hogy az általa tartott helyiség megfelel a közegészségügyi törvény előírásainak és egy harmadik bizonylatot, hogy nincs még egy italmérési engedélye ugyanabban a városban. Azoknak a termelőknek, akik poharazási engedélyt kérnek egy általuk beállított személy részére, a következő okmányokat kell csatolniuk a kérvényhez: állampolgársági bizonyítvány, igazolvány arról, hogy a termelő nem köztisztviselő, a kereskedelmi kamara véleményezése, igazolvány arról, hogy ugyanabban a városban nincs más italmérési engedélye és végül egészségügyi bizonylat. Az ilyen termelő helyiségében működő bérlel ugyanazokat az iratokat köteles benyújtani, mintha saját maga kérelmezné az engedélyt. Ha a termelő maga foglalkozik az italméréssel, ugyancsak be kell adnia ugyanazokat az iratokat.

A falusi kocsmák bérlete

A falusi kocsmákra vonatkozó italmérési engedélyek esetében, amelyeket árlejtés útján adnak bérbe, a pályázónak az árlejtésre csak az engedélykéresek előírt öt okmánnyal kell megjelenniük. Az árlejtés jóváhagyása után és az engedély kiadása előtt az új bérlelnek be kell adnia a többi előírt iratot is, azonkívül pedig még egy bizonylatot a községtől, amelyben igazolják, hogy nős, legalább 3 éve lakik a községben, hogy nem ad ki pénzt kamatra, vagy előlegként mezei munkálatokra és hogy sem ő, sem a felesége nem tart bérben sem személyesen, sem mások közbenjöttével falusi földbirtokot.

Miután kihangsúlyozza, hogy a pénzügyigazgatóságok ne terjesszenek fel egyetlen italmérés iránti kérvényt sem anélkül, hogy az okmányokat átvizsgálták és rendbenlévőnek találták volna, a pénzügyminiszteri rendelet még közli, hogy a szesz-törvény, legutóbbi módosítása több új rendelkezést tartalmaz az italmérési jogok tekintetében is. Így például a törvény 194-ik szakaszának új bekezdése kimondja, hogy a közrenddel kapcsolatos bármilyen legcsekélyebb kihágást maga a pénzügyminisztérium torol meg, még pedig az engedély bevonásával és az italmérés bezárásával. Az ilyen esetekben kiadott pénzügyminiszteri döntés végérvényesen és semmiféle módon meg nem támadható.

Egy másik újítás kimondja, hogy a törvényesen megalakított szövetkezetek több italmérési engedélyt is kaphatnak egy városokban, mint falvakban. A szövetkezeteknek csak azt kell igazolniuk, hogy törvényes alapon léteznek, viszont az eladó személynek be kell adnia az összes előírt iratokat, mint bármilyen más kérvényezőnek, sőt még be kell szereznie az Országos Szövetkezeti Intézet véleményezését is.

Szövetkezetek megadóztatása.

A szövetkezeti törvény 156. cikkében megjelölt adókedvezmények, illetőleg adómentességek nemcsak a jövedelmi adóra, hanem az összes elemi, adicónális, komplementáris, suprakvóta, megyei és községi adókra vonatkoznak. (Bucureşti tábla VI. szekciójának 34/1938. sz. döntése).

Kevesebbet ittak az idén, mint tavaly

Egyedül a borbogyasztás hárommillió literrel apadt

Illetékes helyen most tették közzé a szesz italok fogyasztásáról befolyó kincstári illetékekre vonatkozó adatokat. A kimutatásból kitűnik, hogy a kérdéses kincstári bevétel állandóan apad. Így 1938. év első negyedében e címen 124 millió lei folyt be az állampénztárba a múlt évi 146 millió leies bevétellel szemben. Ugyanez volt a helyzet április és május hónapokban, midőn 6 millióval kevesebb volt a bevétel, mert egyedül a borbogyasztás 3 millió literrel apadt.

Az 1938. évi májusi és áprilisi szeszessital fogyasztás egyébként a következő képet mutatja (zárójelben az 1937. április-májusi fogyasztás): bor 47 millió liter (50 millió liter), pezsgő 28 ezer liter (20 ezer liter), szilvapálinka 7 millió liter (7 millió liter), pálinka 4 millió liter (5 millió liter), sör 11 millió liter (13 millió liter).

1938. január-május hónapokban 28 millió lejjel kevesebb ittak felyt be szesz italok fogyasztásából az állampénztárba, mint az elmúlt év első öt hónapjában.

A hatezer leinél magasabb fizetésű tisztviselők továbbra is kötelező tagjai a munkásbiztosítónak

A Központi Munkásbiztosító Pénztár néhány héttel ezelőtt rendeletet adott ki, amely szerint a 6000 leinél magasabb fizetésű tisztviselők nem kötelező tagjai a munkásbiztosítónak még akkor sem, ha a munkásbiztosítási törvény életbe léptetése előtt egy évvel, vagyis 1932-ben tagjai voltak a munkásbiztosítónak.

A kerületi pénztárak a Semmitőszék reggeli döntéseire hivatkozva, kérték ennek a rendeletnek visszavonását. A Központi Munkásbiztosító Pénztár 4.772/28.030/1938. számú rendeletével visszavonta rendelkezését és újabb rendeletében megállapította, hogy azok a tisztviselők, akik 1933. április 4-től visszamenőleg egy évig tagjai voltak a munkásbiztosítónak, munkásbiztosításra kötelezettek, tekintet nélkül arra, hogy havi jövedelmük meghaladja-e a 6000 leit.

Ötven fokos ecetet hoznak forgalomba.

A Hivatalos Lap július 27-i számában földművelésügyi rendelet jelent meg, amely megengedi az 50 fok erősségű ecet koncentrációját, amennyiben ezt az ecetet a bor természetes erjesztéséből állítják elő. Ennélfogva az eddigi gyengébb erősségű ecet mellett most már 50 fokos ecetet is lehet előállítani. A borból koncentrált ecet forgalomba hozásánál az edényre, vagy livegre etikettet kell alkalmazni, amely ezt a felírást tartalmazza: „Extract de oțet din vin”. Ezenkívül még egy vörös színű és legalább 5 mm. nagyságú betűkkel ezt a felírást is rá kell nyomtatni az etiketre: „Atențiune! Extract de oțet concentrat, să nu se întrebuinteze decât amestecat cu apă”. Vagyis „Vigyázat, koncentrált ecetkivonat, csak vízzel vegyítve használható”. Az ecetiparban használt bor csak nemesfajtájú bor lehet. A koncentrációs engedélyt a mezőgazdasági minisztérium szőlőgazdasági ügyosztályának igazgatósága adja meg azzal a feltétellel, hogy a gyártásnál a miniszter által elrendelt módosításokat teljesítik, a szigorú ellenőrzést biztosítják, a gyártáshoz szükséges bort a szőlőszindikátusoktól és szövetkezetektől vásárolják, a megvásárolt bort megfizetik a törvényes minimális árat és a gyárosok a gyárban hatósági ellenőrt tartanak. Az első termelési évben 1000 vagon bort bocsátanak az ecetgyárak rendelkezésére, a következő évekre nézve pedig a földművelésügyi miniszter állapítja meg a felhasználandó bor mennyiségét. A maximális mennyiség 800 vagon lesz. A koncentrációs iránti kérvényt a minisztériumhoz kell benyújtani.

FORD HENRY HETVENÖT ÉVES

AZ AUTOKIRALY CSODALATOS PÁLYAFUTASA — FORD NEM A PÉNZÉRT, HANEM A MUNKAÉRT DOLGOZOTT EGÉSZ ÉLETÉBEN

Detroit, augusztus 18. Hetven évvel ezelőtt pontosan július 30-án született Henry Ford, mint egy Írországból Amerikába vándorolt farmer fia. Anyjától örökölte a természet szeretetét, apjától pedig a gyakorlati érzéket, amely különben csakhamar megnyilatkozott benne, mert megállapította, hogy a mezőgazdasághoz tulok emberi munkaerőt használnak fel.

— Meg voltam róla győződve, hogy sok mindent jobban tudnék elvégezni és ezért fordultam a technika felé — írja Ford első gyermekori benyomásairól.

Gyermekkorának legjelentősebb élménye az volt, amikor meglátott egy lokomobilt. Tizenkét éves volt ekkor és nem tudott többé szabadulni a gondolatától, hogy ő is ilyen lokomobilt építsen. Tizenhét éves korában megépítette első cséplőgépét és amikor husz éves volt, összeállított egy lokomobilt is a mezőgazdaság számára.

A második nagyon fontos esemény gyermekkorában egy óra volt, amelyet nagybátyjától kapott ajándékba.

Tizenöt éves korában már mindenféle órát ki tudott javítani.

Apja végre is egy mechanikai műhelybe adta tanoncának és a kis Ford a napi munka elvégzése után, hogy ellátását és lakását fizethesse, egy ékszerésznek is dolgozott. Ő javította az ékszerésznek adott rossz órákat. Már akkor arra gondolt, hogy olyan órát kellene készíteni, amely olcsóságánál fogva tömegcikk lenne. Arra gondolt, hogy 30 centes órát kellene készíteni és már gyárat is akart alapítani e célra, de azután feladta tervét, mert rájött, hogy az óra nem tartozik a feltétlenül nélkülözhetetlen életszükségletek közé.

AZ ELSŐ BENZINKOCSI.

Nemsokára megnősült. Apjától egy erdőt kapott, ahol saját maga gazdálkodott és saját maga épített fel magának egy házat. A ház mellé egy műhelyt is épített. Ekkoriban a ketőshengeres motorral kísérletezett és mint mérnök állást kapott az Edison Illuminating Co.-nál. Házat bérlet magának és egy pajtában berendezte műhelyét. Napközben a villamossági műnél dolgozott, este és szombattól vasárnapig egész éjszaka pedig „autóján”. 1892-ben elkészült első automobilja. A következő tavaszon pedig már úgy futott a benzinkocsi, ahogy ő nevezte, ahogy akarta.

Polgártársai sokat nevettek rajta és sokat bosszankodtak.

Engedélyt kellett kiváltani a detroiti polgármestertől, hogy a kocsiával közlekedhessenek, de két év alatt mégis 1600 kilométert futott be vele és

azután eladta a benzinkocsit 200 dollárért egyik polgártársának, ő pedig hozzáfűzte egy új kocsi építéséhez. Egy szép napon felajánlották neki a villamossági üzem technikai vezetését azzal a feltétellel, ha a gázmotorokkal való kísérletezését abbahagyja. Elérkezett a döntés pillanata. Henry Ford 1899. augusztus 15-én lemondott állásáról és az autógyártásnak szentelte további életét.

LEGYŐZI AMERIKA BAJNOKÁT.

Vakmerő lépés volt, mert nem rendelkezett megtakarított pénzzel, gazdag barátai sem voltak. A benzinkocsi kétségtelenül feltűnést keltett. Ford ezután megszervezte vállalkozó szellemű emberek csoportjával a detroiti autótársaságot, amelynek ő lett a főnöke. Három éven át az ő elképzelései alapján gyártották itt a kocsikat. Azután jöttek a nehézségek. Ford kísérletezni akart, a többiek pedig pénzt szerettek volna keresni. Így azután otthagyta a detroiti autóműhelyt. A társaság tovább gyártotta a kocsikat, de Ford nélkül, aki egy pajtában folytatta kísérleteit. Közben a gépkocsi állandóan fejlődött és most már mint sebességi tényező is nagy szerepet játszott.

Ford ekkor egy versenykocsit épített és versenyre hívta ki Amerika akkori gépkocsi bajnokát, Alexander Vinton.

A mérkőzés Ford győzelmével végződött, aminek következtében rá irányult az általános figyelem.

Ford üzleti tapasztalataiból megtanulta, hogy a vállalkozó számára sokkal fontosabb a teljesítményre, mint a pénzszerzésre fektetni a fősúlyt. Véleménye szerint csak a becsületes teljesítménnyel lehet szolgálatot tenni a népnek és ezek mindenekfelett a legfontosabb dolgok. Ez a felfogás jellemző Ford egész életére és konszernjének fejlődésére. Nem a pénzember, hanem a mérnök és szervező szempontjából fogott a dologhoz, aki teljhatalmulag használja fel a pénzt. Nincs az Egyesült Államokban olyan ember, aki oly rövid idő alatt rengeteg pénzt keresett volna, mint Ford és nincs olyan nagyiparos az Egyesült Államokban, aki pénzt olyan becsületesen kereste meg, mint ő.

Henry Ford számára az anyagi eszközök mindig csak eszközök maradtak,

amelyek csak addig érdekelték, amíg segítségére voltak, hogy nagyszerű eszméjét nagyszerű formában valósítsa meg. Mivel mindig a teljesítmény tökéletesítésére törekedett, a pénz önmagától hullt az ölébe. Annyi bizonyos, hogy Ford, mint iparos, mindig csodálatos példa maradt az utókor számára.

csak befejezni. Most, hogy a formások rengeből ezeknek a munkálatoknak lebonyolítási módját kiemeltük, az bizonyítható, hogy munkával és hozzáértéssel a legkiterjedtebb munkatervet is gyorsan a megvalósulás útjára lehet vinni.

— Másodszorban valamennyi műszaki és pénzügyi eszköz összpontosításának alaposan utána néztem, hogy kiküszöböljük a felesleges kiadást és az elfecsérelt időt, amely az évek hosszú folyamán látható eredmény nélkül eltűnt a munkálatoknál. Ennek igazolására néhány szerződést olvashatunk fel, amelynek kivitele 18 kilométeres szakaszon öt év alatt az alábbi beosztással a következő eredményt mutathatja fel: 688 méter az első évben, 1100 méter a második évben, 1400 méter a harmadik évben, 6700 méter a negyedik évben és 8300 méter az ötödik évben. Hasonló hozzáértéssel indították meg annak idején az 1600 milliós keretű utjavítási munkálatot. Most a helyett, hogy az alapokat elapróznánk, ennek az évek teljes lendületét 13 basarabiai megyében a nyugati hegyekben és Maramureşban új utak építésére, a meglévő karbantartására és modernizálására fordítjuk.

Ez a nagyszabású feladat 23 Ardeal-er-délyi, moldovai, muntelui és dobrodgeal megyét érint, vagyis az ország valamennyi nemzeti utvonalaának egytizedét.

— Harmadszorban új felfogást érvényesítek a szükségleteknek megfelelő ellátásánál. Bizonyos, hogy az utaknak gránit, beton, vagy aszfalt felhasználásával történő módszeres javítása, minden ország számára jó eredmény. De nem szabad szem elől téveszteni, hogy ilyen munkálatok minden kilométernél 2—3 milliós költséget emésztene fel. Az 1931-ben külföldi társaságokkal kötött utjavítási szerződés közel három milliárd vett igénybe és az állam bármikor hasonló erőfeszítést csakis külföldi kölcsön felvételével vállalhat. Ezért olyan modern megoldáshoz kell jutnunk, amely összhangban áll a költségvetés lehetőségeivel és amely minden esztendőben fenntartható. Először is ebben az évben a nemzeti utak javítását és modernizálását bitumennel végzik el. Ezzel a módszerrel kilométerenként csak fél millió lejt kell áldoznunk. Ez az anyag kitűnően felhasználható a városi utak burkolásánál is, miután minőségileg elsőrangú és az anyagi eszközökkel kevésbé rendelkező országokban különösen alkalmas. Az utépítési, javítási és modernizálási célkitűzések végrehajtása július elsején már megkezdődött és abban 64 magánvállalat is részt vesz. Ezenkívül a minisztérium a megyei és községi utak építéséhez és javításához 150 millió leivel járult hozzá, míg az a nemzeti utak karbantartására 190 millió lejt szavazott meg az utak rendes költségvetéséből. Néhány hónap alatt 1 milliárd 240 millió lejt értékben történtek szerződéskötések utépítésre. Ez az idei év nagy erőfeszítése, melyet Öfelsége a király ösztönzésére új és modern közlekedési utak formájában az ország felvirágztatására végzünk.

Arellenőrző bizottság Aradon

A magas árak letörésére irányuló országos mozgalom hatása alatt legutóbb Aradváros vezetősége is megtette a lépéseket a hatóságilag megállapított árak betartására vonatkozólag. Ris-cuţa Moise alezredes, polgármester-helyettese intézkedett, hogy

az árak ellenőrzését tiztagu bizottság végessen, amelynek tagjai a következő városi szolgálati főnökök:

Berzovan Ioan, a pénzügyi osztály főnöke, Popa Constantin a közművelődési osztály főnöke, dr. Coşoiu Romuald városi tisztii főorvos, dr. Brăncoveanu Marin alezredes városi főállatorvos, dr. Jegesi Károly főügyész, Tripa Mihai mérnök, a városi üzemek igazgatója, Sincai Eugen mérnök, az autobusüzemek igazgatója, Duncan Carol főszámvevő és Voitecanu Ioan, a gazdasági osztály főnöke.

A szolgálat főnökök kötelessége, hogy

váratlan ellenőrzést végezzenek a piacokon, az üzletekben, pékműhelyekben, lisztárakban, vendéglőkben, szállodákban annak megállapítására, hogy mennyiben tartják be a hatóságilag megszabott árakat.

Kihágás esetén a helyszínen jegyzőkönyv készül, amit a városi szolgálati főnök, aki minden alkalommal csakis a rendőrség megbízottjával és a területi hatósági orvossal együtt jelenhet meg ellenőrző szemlén, még aznap a városi közigazgatási osztályhoz nyújt be, onnan pedig 24 órán belül a jelentés a bírósághoz kerül. A kinevezett ellenőröknek hetenként legalább egyszer kötelességük ellenőrzést gyakorolni.

Egy év alatt rendbehozzák az országban az állami utak egy tizedrészét

A közmunkügyi miniszter felszabadította az utépítési munkát a haszontalan formások terhe alól

Bucureşti, augusztus 18. Ghelmegeanu Mihail közmunkügyi miniszter ma a sajtónak részletes nyilatkozatot adott az utépítési célkitűzésekről és ennek során a következőket mondta:

— Valamennyi törvényes formáság befejezése és szerződés megkötése, továbbá a helyszíni munkálatok megkezdése — ez az az állapot, amelyben az utépítési és javítási célkitűzések végrehajtása jelenleg található. Ez a munka a jövő év szeptemberében fejeződik be. Az egész országra kiterjedő mozgalmat néhány irányelv bevezetése követte, amelyeket az országos utkérdés megoldásánál különösen hasznosnak véltünk.

— Elsősorban a törvény módosítása révén az állami utak igazgatását felszabadítottuk a haszontalan formások terhe alól. Így a helyszíni munka elvégzése lényegesen gyorsabban történhetik meg. A jövőben az utépítési és javítási tervek nem járják be a felső műszaki tanács, az árlejtési hivatal, a gazdasági bizottság bajos körforgalmi útját, hogy azután 30 napos időtartamra kitűzött árlejtés megtartható legyen, amelyet esetleg (ha az első eredménytelen volt), egy újabb árlejtés

követelt. A legfelsőbb utépítési bizottság, amely május 15-én kezdte meg tevékenységét, egész sereg utzakértőt csoportosított magában. Összetétele révén módjában áll, hogy a gazdasági bizottság működését is, amely az utépítésekkel elengedhetetlenül fontos, ellássa. Az árlejtések határidejét 10 és 12 napra csökkentették. Amennyiben az első árlejtés eredménytelen marad, mindjárt megkezdődik a vállalkozókkal a tárgyalás a munkálatoknak széttag kézen való kiadására. Ennek a rendszernek az eredménye az volt, hogy három hónap alatt elkészült 1200 kilométer hosszúságú út kijavításának és modernizálásának, valamint 182 kilométer hosszúságú új út jóváhagyott terve, amely az idei és a jövő év teljes munka tervét felfoeli. Három hónap alatt befejeződtek a szerződéskötés munkálatai és

összesen 900 millió lejt, vagyis az e célra előirányzott teljes alapot a munkálatok kivételére fordítjuk.

A régi rendszerrel ezeket a munkálatokat több részletben és 7—21 hónapon keresztül lehetett

Az oradeai vállalkozókat kizárták a városi közmunkákból, mert a munkakamara még nem állította ki a mesterkönyveket

A munkakamarák felállításával kapcsolatosan annakidején a munkaügyi minisztérium teljesen átszervezte a romániai ipart azzal a céllal, hogy megvédjék az iparosság érdekeit és hogy egészséges és képzett iparos nemzedéket neveljenek a jövőnek. Természetesen egy ilyen nagy horderejű kérdés megoldása nehéz és sok időt vesz igénybe. És olyan intézkedéseket is kellett fogantatni, amelyek érezhetően nem minden zökkenés nélkül vizsik keresztül az átmeneti időt. Ezek közé az intézkedések közé tartozott az is, hogy minden mérnöknek és vállalkozónak mesterkönyve kell legyen. Ezeket a mesterkönyveket az érdekelt munkakamarák természetesen igen alapos felülvizsgálat és a szükséges képesítés alapján adják ki. Az oradeai vállalkozók, mérnökök és mindazok, akik mesterkönyvre igényt tartanak, annakidején kellő időben és pontosan eleget tettek azoknak a kötelezettségeknek, amelyek a mesterkönyv kiadásával járnak. Az igazolt vizsga és felülvizsgálat alapján a Munkakamara addig is, míg a mesterkönyvet kiállítják mindazoknak, akik, mint mesterek vállalkozást üzhetnek, illetve mesteri képességre jogosultak ugynevezett dovádát — elismervényt — adott, amely igazolja a mesteri képességüket és ezzel munkát is vállalhatnak.

Eppen ezért igen nagy meglepetést keltett a legutóbb az Oradea-nagyvárad városi házában megtartott több közmunkára kiírt árlejtésen

a város vezetőségének az a véleménye, hogy csak azok vehetnek részt az árlejtésen, akik a mesterkönyvet be tudják mutatni.

Érdekes, hogy az árlejtésen mintegy tíz ismert mérnök építész és hasonló vállalkozó vett részt, akik közül egyik sem rendelkezett mesterkönyvvel, hanem az említett dovádával.

Nem is mutathatott fel mesterkönyvet senki, mert még Oradea a munkakamara egyetlen egy vállalkozónak sem adta ki a mesterkönyvet, már pedig az árlejtés vezetője arra az álláspontra helyezkedett, hogy mesterkönyv bemutatása nélkül az ajánlatok érvénytelenek. Ez a határozat igen súlyosan érinti a különben minden terhet és adót viselő és fizető helybeli iparosokat. Ha meggondoljuk, hogy csak a városházán mintegy öt nagyobb munkára volt árlejtés kiírva és ezen munkálatoknak a végrehajtása bizonyára elég sürgős lehet, tapasztalhatjuk, hogy teljesen megbéníthatja a helybeli ipar működését igen nagy részben a mesterkönyv hiánya. A helybeli vállalkozók és mérnökök, valamint az érdekelt mesterek igen kényes helyzet előtt állva most már testületileg fordulnak a munkakamara vezetőségéhez és legsürgősebben szeretnék a mesterkönyveket megkapni.

A munkakamarának pedig be kell látnia, hogy teljesítenie kell ezt a kérést, mert lehetetlen, hogy igen sok ember saját hibáján kívül még akkor is, amikor munkaalkalom kínálkozik, kenyér nélkül maradjon.

Külkereskedelmi mérlegünk félmilliárd lei aktívummal zárult az év első felében

A pénzügyminisztérium statisztikai hivatalának adatai szerint, ez év első hat hónapjában exportunk értéke 9 milliárd 546 millió lei volt, az import értéke pedig 9 milliárd 13 millió lei, úgy, hogy külkereskedelmi mérlegünk ez év első felében 533 millió lei aktívummal zárult. A múlt év hasonló időszakában az import értéke 8 milliárd 934 millió leit, az export értéke pedig 14 milliárd 577 millió leit tett ki, vagyis az aktívum $5\frac{1}{2}$ milliárd volt. A múlt év első felével szemben az import 0.8 százalékkal emelkedett, az export $34\frac{1}{2}$ százalékkal csökkent.

A szakértők alkalmi jövedelmeinek megadóztatása.

A szakértők alkalmi jövedelmeinek megadóztatására a pénzügyminiszter 120.425/1938. szám alatt új rendeletet adott ki, amely szerint az ilyen jövedelmeket az adótörvény 51. cikke szerint kell kiszámítani, le kell vonni az adótörvényi honoráriumából és az adóhivatalhoz befizetni. A rendelet szerint a kifizetett honorárium összegének egyharmada — mint szakértői költség — adómentes, az adó tehát a kifizetett összeg kétharmadrésze után kalkulálendő. Az adókulcsokat a rendelet a következőkben állapította meg: Állami adó kulcsa a szabadfoglalkozásuaknál 5%, a más szakértőknél 7%. A pótdadók kulcsai a következők:

- 2% a nemzetvédelmi alap javára,
- 1% a megyének,
- 2% a községnek,
- 3% egészségügyi pótdadó,
- 2% utadók.

A fentiekben kívül számítandó még a pótdadó kulcsa (supracota), amely ez esetben 5%, azonban a kiszámításnál a fent említett adók levonandók az alaptól.

Külkereskedelmünkben első helyen áll Németország. Az Ausztriával egyesített Németországból az év első felében 3 milliárd 403 millió lei értékű árut hoztak be, ami összimportunknak 37.7 százaléka. Az Ausztriába és Németországba irányuló exportunk értéke 2 milliárd 495 millió lei volt, ami összexportunknak 27.9 százaléka.

A Kiszántal államok közül Csehszlovákiába irányuló exportunk 7 százalékkal növekedett, importunk Csehszlovákiából pedig 49 százalékkal csökkent.

Huskonzervet exportálunk Görögországba.

Romániának, fejlett konzervipara nemcsak belföldön, hanem külföldön is, főképp a Levanten és a Közel-Keleten kitűnő hírnévnek örvendő. A román konzervipar elterjedtségét bizonyítja, hogy egyik nagy huskonzervgyárunk tárgyalásokat kezdett az athéni görög-német terménykereskedelmi társasággal 200.000 doboz főtt marhahuskonzerv szállítására. A konzervet az athéni cég a görög hadsereg részére vásárolja.

AZ ÖRÖK NŐ.

Egy vidéki városkában egy érdemes matróna századik születésnapját ünnepli. A sajtó képviselője is megjelenik és arra kéri az öregasszonyt, hogy nyilatkozzék, mit érez most, születésének századik évfordulóján.

— „Nézze, uram, — mondja reszkető hangon a matróna, — magunk között bevallhatom, hogy már századik esztendő vagyok...”

A Timişoara-temesvári új maximális árak

A város vezetősége a fontosabb élelmiszerek maximális árát ujabban a következőkben határozta meg: A zárjelben szereplő számok az eddigi maximális árakat jelzik.

Liszt

a malomban: Nullás liszt nincsen maximálva, négyes liszt 8.10 (8.50) lei, hatos liszt 5.90 (7) lei különként a nagybani kereskedelemben. A kicsinyben való kereskedelemben a négyes lisztet 8.60 (9) leiben, a hatos lisztet pedig 6.40 (8) leiben maximálták.

A nulláslisztből készült fehér kenyér ára nincsen maximálva, a négyes lisztből készült

félbarna kenyér

ára különként 9.50 (10.50) lei, a hatos lisztből készített barna kenyéré pedig 6.50 (7) lei különként. Amennyiben valamely péknél a barna kenyér reggeli félkilenc óráig kifogyna, úgy félbarna kenyeret köteles adni a barna kenyér számára előírt maximális áron.

A marhahús

maximális ára változatlan maradt, a sültnek való hus ára 25 lei, a levehúsé 21, a másodosztályú levehúsé pedig 18 lei különként.

A sertéshús

megdrágult, a sertéskaraj 34 lei helyett 35 lei, a sertéscomb és tarja 27 lei helyett 29 lei, a borda 25 lei helyett 26, a hárj 32 leiről 34 leire drágult, a sertésszir 34 lei helyett ezentúl 36 lei, a töpörtü 20 lei helyett 25 lei és a nyers szalonna az eddigi 28 lei helyett 30 lei különként.

Drágább lett

a borjúhús

is, melynek karaját és combját a jövőben 30 lei helyett 32 leiel mérik, a borjú előrésze 28 lei helyett 30, a pörköltnek való borjúhús pedig 24 lei helyett 25 lei különként.

Drágább

a juhús

is. A juh eleje 17 (15) lei, hátsórésze 19 (17) lei különként.

A mészárosokat kötelezték, hogy amennyiben a másodosztályú hus délelőtti tíz óráig kifogyna, úgy a másodosztályú hus számára megállapított maximális áron

jobb minőségű húst

köteles kiszolgáltatni a fogyasztónak. A nyomaték a husz százalékat nem haladhatja meg és csak ott adható, ahol magában a husdarabban csont nincs. A mészárszékekben az árakat láthatóan fel kell tüntetni.

A főzővaj

ára változatlanul 60 lei maradt, azonban a teavajért nyolcvan leit szabad számítani. Teavajnak a pasztörizált vaj tekintendő.

A petróleum

maximális ára 4 (3) lei, a cukorárak nem változtak, változatlanul megmaradtak a só maximális árai is.

A tojás

árát 1.30—1.40 leiben maximálták darabonként, a tejfel 30 lei, a tehénturó 8—10 lei, a juhturó 18—22 lei, a sózott juhturó 24 lei.

A füstölt hus

és hurkafélék közül a következő cikkek maximális árát változtatták meg: Füstölt szalonna 38 lei helyett 40 lei, füstölt kolbász 30—54 lei helyett 30—50 lei különként, a tormásvirsl 44 lei helyett 48 lei. Drágább lett a préselt töpörtü, mely 16 lei helyett 18 leibe kerül, a felszeletelt sonka az eddigi 90 lei helyett 110 leiben van maximálva.

Gépkocsik után járó adó fizetése.

(Clujú ítélőtábla No. Fisc. II. 353—937). A gépkocsik adóztatásának szabályozásáról szóló törvény előírja, hogy állami adót kötelesek fizetni azok, kiknek birtokában gépkocsi található. Birtoklás alatt azonban — az ítélőtábla szerint — tényleges birtoklás értendő, a garázstulajdonos pedig ezzel nem rendelkezik, mert csak közvetítő a gyár és vevő között.

A kereskedelmi és ipari vállalatok új munkarendje

A munkatörvény módosítása

A hivatalos lap legutóbbi száma közli az ipari és kereskedelmi vállalatok irodájának munkarendjét és az üzletek új záróját. A rendelet legfontosabb pontjai a következők:

1. Mindenféle kereskedelmi vállalat irodájában, így azok fiókintézeténél, alosztályainál, a napi munkaidő nem haladhatja meg a nyolc órát, illetve hetenként a 48 órát.

2. A törvény értelmében munkaidő alatt értjük azt az időt, ami alatt az alkalmazott munkaadójának rendelkezésére áll, így tehát leszámítandók azok a munkaszünetek (ebédidő, szerk.), amíg az alkalmazott főnökének hatáskörén kívül áll.

3. A törvény megengedi, hogy a munkaadó és az alkalmazott között arra az esetre, ha a hétnek valamelyik napján nem dolgoznak ki a törvényes nyolc órát, úgy azt a hétnek valamelyik más napján pótolják, de a napi munkaidő akkor sem haladhatja meg a 10 munkaidőt.

5. A törvény megengedi leltározások, évvégi vagy félvégi záratok, felszámolások és más egyéb rendkívüli alkalmakkor hogy a fenti szabásban előírt munkaidőt a kérdéses időszakra felfüggeszessék.

6. Az alkalmazott által az 5. szakaszban előírt alkalmakkor végzett munkájáért az alapfizetésnek 25 százaléka jár, mint túlóráért.

12. Az üzletek záróját az erre hivatott bizottság esetenként, illetve időszakonként állapítja meg, akár területenként, akár pedig szakmánként, saját belátása szerint. A záróját azonban a bizottságoknak úgy kell megállapítani, hogy azok az esti nyolc, illetve az ünnepek előtti napon a kilenc órát nem haladhatja meg. A déli zárás és nyitás között feltétlenül két órai szünetnek kell lenni.

A hivatalos lap ugyancsak ezen számában közli az 1929. évi munkatörvény egyes paragrafusainak módosítását is. Eszerint a meghatározott időre kötött munkaszerződés bármelyik fél akaratából felbontható, legkevesebb 14 napi felmondással. A felbontó félnek azonban kötelessége a felmondás megindokolása is. A régi törvénynek ezt az intézkedését a következőképpen módosították:

78. §. Abban az esetben, ha a munkaszerződés meghatározatlan időre szól, a felek mindegyikének jogában áll azt felmondani előzetes értesítés mellett. Ez az előzetes értesítés:

- a) egy hónap, ha az alkalmazott hat hónapi szolgálatot teljesített;
- b) három hónap, ha az alkalmazott 1—5 éves szolgálatot teljesített;
- c) négy hónap, ha az alkalmazott 5—10 éves van a cég szolgálatában;
- d) hat hónap 10—15 szolgálati év esetén és
- e) 15 éven felüli szolgálat esetén minden évért egy hónappal több jár, de semmi esetre sem haladhatja meg a 12 hónapot.

A felmondási idő csak a hónap első napján kezdődhet és azt egyik fél kezdeményezésére sem lehet megrovidíteni.

Az aradmegyei italmérők ügye

Egyes aradmegyei községekben a pénzügyi hatóság közgei jegyzőkönyvet vettek fel a falusi italmérők árukeszleteiről, majd pedig kötelezték őket arra, hogy október 31-ig, amikor italmérési engedélyük érvénye lejár, új árut ne vásároljanak. Az érdekelt italmérők panaszukkal a Kereskedelmi és Iparkamarához fordultak, amelynek részéről Păcurariu Brutus főtitkár eljár a pénzügyigazgatóságon. Itt közölték vele, hogy a pénzügyigazgatóság hasonló értelmű rendeletet nem adott ki, a jegyzőkönyvek felvétele egyes vidéki adófőnökök téves eljárásának tekintendő és éppen ezért a pénzügyigazgatóság körrendeletben értesíti vidéki közegeit, hogy a falusi italmérők továbbra is vásárolhatnak eladás céljaira italokat, függetlenül attól, hogy italmérési engedélyük érvénye október 31-én hatályát veszti.

A Kereskedelmi és Iparkamara vezetősége egyébként általánosságban foglalkozott az italmérési engedélyek kérdésével és azt az elvi határozatot hozta, hogy ami Arad városát illeti, a Kamara egyelőre nem ad kedvező véleményezést az aradvárosi italmérési jogok szaporítására, mert már eddig is több van forgalomban, mint amennyit a törvény megenged. A kamara csak egészen kivételes esetekben ad majd kedvező véleményezést, vagy pedig akkor, amikor lényegében nem új italmérési engedélyről, hanem már meglevő engedély átirásáról van szó. Ezt az elvi határozatot azért hozták, hogy elejét vegyék minden közbenjárásnak italmérési engedélyekkel kapcsolatban.

Az 53.373—938 számú rendelet

Pontosan szabályozta

a munkaügyi minisztérium a rokon-szakkákkal kapcsolatos helyzetet

Egy műhelyben több szakma dolgozhat és egy mesternek többféle képesítése is lehet...

Az aradi munkakamarához 53.373—1938 szám alatt rendelet érkezett a munkaügyi minisztériumból, amely tisztázza azoknak az iparosoknak helyzetét, akik eddig több rokonszakmát gyakoroltak és iparkönyvükbe mindegyik rokonszakma fel volt tüntetve. A rendelet megemlíti, hogy például egy és ugyanazon iparágban szerepelt a borbély, női fodrász és manikűr szakma, vagy a mészáros és hentes, a cipész, csizmadia és felsőrészkesztő. Előfordult, hogy ugyanabban a műhelyben üzték az esztergyályos, a lakatos és a hegesztő mesterséget.

A minisztérium rendelete figyelmezteti a munkakamarákat, hogy egy iparosnak csak egy mesterségre adhat ki mesterkönyvet. Azok az iparosok, akiknek iparigazolványában eddig több mesterséget tüntettek fel, maguk választják meg, hogy ezek közül melyik mesterségre vonatkozóan kéri a mesterkönyv kiadását. Aki több mesterségre akar mesterkönyvet, annak külön-külön kell mindegyikre mesterkönyvet kérni és külön kell megfizetni min-

den egyes mesterség esetében a törvény által megszabott követelményeknek.

Utal a rendelet arra, hogy az ipartörvény végrehajtási utasítása 269 szakasza értelmében, ugyanabban a műhelyben több rokonszakma is gyakorolható, anélkül, hogy a mesternek minden egyes szakmára mesterkönyvvel kellene rendelkeznie. Ebben az esetben azonban azokban a szakmákban, amelyekre a mesternek nincs mesterkönyve, ezekben a szakmákban csak képesített munkások dolgozhatnak. Inast viszont a mester csak abban a szakmában tarthat, amelyben a mesterkönyvet megkapta.

Akkor, amikor az iparos nem akarja megjelölni azt a szakmát, amelyben a különböző rokonszakmák közül a mesterkönyvet választja, a vizsgáztató bizottság maga határozza meg a szakmát, amelyre a mesterkönyvet kiadják. Viszont, ha az iparos az így megállapított szakmával nincs megelégedve, az ipartörvény 139 szakasza értelmében fellebbezést nyújthat be.

„Industria şi Comerţul” Societate cooperativă de credit şi economie din Arad.

Convocare

„Industria şi Comerţul” Societate cooperativă de credit şi economie din Arad își va ține

adunarea generală extraordinară

În Casa Culturală a Căminului Industriștilor din Arad, Str. I. C. Brătianu No. 18. în ziua de 4 Septembrie 1938, la orele 11 a. m. iar în cazul când membrii nu se vor prezenta în număr cât se cere conform statutelor la capacitatea de a decide, în ziua de 11 Septembrie 1938, la orele 11 a. m. când se vor lua hotărâri valabile, ori-care ar fi numărul membrilor prezenți.

Ordinea de zi:

1. Raportul consiliului de administrație despre aprobarea modificării statutelor de către Institutul Național al Cooperăției.

2. Propunerea consiliului de administrație conform §-ului 32. al statutelor, despre dispozițiunile care se vor da de către adunarea generală, referitor la depuneri și la împrumuturi.

3. Aprobarea regulamentului secției de măr-furi pe credit „Mercur” conform §-ului 75 al statutelor.

4. Inițierea postului de director conform §-ului 61 din statute.

5. Alegerea a 6 membri ai consiliului de administrație pe durata de 3 ani.

6. Alegerea a 3 membri titulari și a 3 membri supleanți ai comitetului de cenzori, pe durata de un an.

7. Stabilirea jetoanelor de prezență a consiliului de administrație și a comitetului de cenzori.

8. Alegerea a 120 membri ai comisiei de propagandă, pe durata de un an.

9. Aprobarea cumpărării și vânzării imobilelor.

10. Eventuale propuneri.

Arad la 16 August 1938.

Consiliul de administrație.

„Ipar és Kereskedelem” aradi hitel és takarékszövetkezet

Meghívó.

Az „Ipar és Kereskedelem” aradi hitel és takarékszövetkezet

rendkívüli közgyűlést

1938. év szeptember 4-én délelőtt 11 órakor, tart az aradi Iparos Otthon kulturházának nagytermében, Str. I. C. Brătianu 18. szám alatt ha pedig a tagok nem jelennek meg határozat képes számban, 1938 év szeptember 11-én délelőtt 11 órakor, a következő

tárgysorozattal:

1. Az igazgatóság jelentése az alapszabályok módosításának a Nemzeti Szövetkezeti Intézet által történt jóváhagyásáról.

2. Az igazgatóság előterjeszti az alapszabályok 32. §-a értelmében a betétek és kölcsönökre vonatkozólag a közgyűlés hozandó rendelkezésekről.

3. Az áruhitelosztály szabályzatának jóváhagyása az alapszabályok 75. §-a rendelkezéséhez képest.

4. Igazgatói állás rendszerezése az alapszabályok 61. §-a szerint.

5. Az igazgatóság 6 tagjának megválasztása 3 évre.

6. A felügyelőbizottság 3 rendes és 3 póttagjának megválasztása egy évre.

7. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelenléti díjainak megállapítása.

8. 120 tagu propaganda bizottság megválasztása egy évre.

9. Ingatlanok vételének és eladásának jóváhagyása.

10. Esetleges indítványok.

Arad, 1938 augusztus 16-án.

Az igazgatóság.

Az új külkereskedelmi rendszer intézkedései

Megkönnyítették az áruk importját. — Az árubehozatal formalitásainak új rendszere

A Hivatalos Lap július 11-iki számában megjelent az a Decret Lege, amelynek célja az árubehozatali szabályok enyhítése és ezzel az import megkönnyítése. Ez a törvényrendelet módosítja a Hivatalos Lap március 12-iki számában megjelent és az import szabályozására vonatkozó Decret Leget, amely tudvalevőleg igen sok formalitáshoz kötötte az import kérelmezését és engedélyezését és így a gyakorlatban nem vált be.

Az új Decret Lege a következő szabályokkal egészíti ki, illetve módosítja a március 12-iki törvényrendeletet:

BEHOZATALI JOG MEGVONASA

Az előző törvényrendelet II. szakaszának 4. bekezdése szerint abban az esetben, ha igazolatlan árkülönbözet mutatkoznék az importengedély iránt beadott kérvényben feltüntetett egységár és a vámhivatalhoz benyújtott végleges ár között, az illető importőr importkvótáját véglegesen meg kell semmisíteni. Az importőr nevét pedig közölni kell a Banca Nationalával, hogy a Jegybank megvizsgálja, nem-e indokolt az importőr ellen más büntető intézkedéseket is alkalmazni.

Ezt a szabályt az új törvényrendelet a következőképpen úgy változtatta meg, hogy árkülönbözet esetén nem a Banca Nationalat, hanem a külkereskedelmet irányító igazgatóságot kell értesíteni. Ez az igazgatóság a közgazdasági miniszter határozata értelmében az importőr ellen megfelelő szankciót alkalmaz és esetleg ideiglenesen, vagy véglegesen megszüntetheti az importőr árubehozatali jogát.

A SORONKIVÜLI IMPORT

A régi törvényrendelet III. szakasza szerint soronkivüli importot lehetett engedélyezni nemzetvédelmi célokból és a mezőgazdasági behozatal fellendítésére. Ezt a szakaszt az új törvényrendelet a következőképpen egészítette ki:

A nemzetvédelmi, a légügyi, a tengerészeti, a mezőgazdasági, a belügyi és az egészségügyi minisztérium bizonyítványai alapján a külkereskedelmet szabályozó igazgatóság soronkivüli importengedélyt bocsájthat ki olyan áruk behozatalára nézve, amelyeket nemzetvédelmi, mezőgazdasági, közrend és közegészségügyi szempontból hoznak be az országba.

A régi törvényrendelet V. szakasza szerint a vámhivatalok csakis olyan importengedély alapján vámolhatják el az árut, amely a Banca Nationala átutalási vizumát is feltünteti. Az új kiegészítés szerint a fenti rendelkezés alól kivételnek tekintendő a kompenzációról alapuló importengedélyek, valamint a deviza jog nélküli engedélyek.

ELEG AZ ARUCSOPORTOK MEGJELÖLÉSE

A régi importszabályzat egyik legsúlyosabb rendelkezése volt a VI. szakasz intézkedése, amely szerint az importengedélyben pontosan fel kellett tüntetni az importált áru nemét és pedig nem csupán a megfelelő vámtételszám, hanem az áru kereskedelmi vagy technikai szakkifejezésének megjelölésével is és a vámtarifa altételszámának kitüntetésével, amelynek fel van sorolva.

A új változtatás igen fontos. E szerint ugyanis ezentúl importengedélyt a közgazdasági miniszter által megállapított árucsoportokra is ki lehet bocsájtani.

A nemzetgazdasági miniszter rendelkezését, amely pontosan felsorolja az árucsoportokat alább közöljük:

AZ ENGEDÉLY ÉRVÉNYESSÉGE

A régi törvény VI. szakaszának 3. és 4. bekezdése az importengedélyek időtartamának érvényességére vonatkozik. Ezeket a szabályokat a mostani törvény a következőképpen módosította:

Az importengedély kibocsájtásától számi-

tott 6 hónapig érvényes. Meghosszabbítani csak egyszer lehet és pedig akkor, ha az importőr olyan körülményeket bizonyít be, amelyek megakadályozták az importnak a megszabott határidőben való végrehajtását. A meghosszabbítás érvényességének határideje legfeljebb 6 hónap lehet. E határidő eltelté után az importengedély érvénye önmagától megszűnik.

Az iparvállalatok számára szükséges gépek és felszerelési tárgyak behozatalára vonatkozó importengedély a kibocsájtástól számított 9 hónapig érvényes. Az ilyen importengedélyek érvényességét csak egyszer lehet, legfeljebb hat hónapi időtartamig meghosszabbítani, olyan biztosítékok alapján, amelyek igazolják, hogy ezeknek az áruknak a behozatala nem volt lehetséges az eredeti importengedély érvényességének 9 hónapja alatt. E határidő elteltével az engedélyek érvényessége önmagától megszűnik.

Az indokolt kérvényeket felszerelve a kellő bizonyítékokkal, még az érvényesség határidejének lejártá után is be lehet nyújtani az illetékes hatósághoz, azonban csak addig az ideig, ameddig az ilyen engedélyek meghosszabbítására megállapított határidők le nem telnek.

A meghosszabbítási engedélyt azonban csak arra az időre bocsájthatják ki, amely az im-

Büntetést csak figyelmeztetés után lehet alkalmazni

A régi törvényrendelet X. szakasza intézkedett a büntetésekről. Ezt egészíti ki az új törvényrendeletnek a következő szabálya: Az importőrök ellen kiszabott szankciókat csak előzetes figyelmeztetés után lehet alkalmazni. Az előzetes figyelmeztetés kézhezvételétől számítva legalább 15 napnak kell eltelnie, a szankciók alkalmazásáig. A figyelmeztetésben fel kell tüntetni a büntetés tételét és indokolni a szankciók alkalmazását.

Ha az előzetes figyelmeztetésre megszabott határidő alatt az importőr nem tesz eleget annak a kötelezettségének, amelynek megszegése miatt büntetést szabtak ki ellene, a büntetést azonnal végre kell hajtani.

Abban az esetben, ha az importőr, akivel szemben szankciókat vagy bírságokat alkalmaztak és pedig a devizakereskedelemtől szóló törvény szabályainak megszegése miatt, vagy pedig a törvény által alkotott hatóságok vagy intézmények által a törvény végrehajtására vonatkozó intézkedések megszegése miatt és ha az importőr a 15 napi határidő alatt sem teljesíti azt a kötelezettségét, amelynek megszegése miatt szankciókat alkalmaztak, az importőr egy vagy több évnegyedre elveszti az importáláshoz való jogát, úgy ahogy azt a közgazdasági minisztérium elrendeli.

A VÁMNÁL MARADT ÁRUK

A régi törvényrendelet X. szakasza után egy új szakaszt iktat be az új törvény a következő szöveggel:

Az az importőr, aki azon az alapon kér importengedélyt, mert az áru már a vámhoz érkezett, anélkül, hogy előzőleg az illető áru nézve importengedélye lett volna, viseli a kockázatot és a veszélyt a vámnál maradt árukra vonatkozóan, amennyiben az illető országra nézve, a rendelkezési alap hiányában nem kaphat importengedélyt.

A törvényrendelet intézkedik végül arról, hogy az importra vonatkozó egész szabályzat új számozással, egységes foglalkozást, a Hivatalos Lapban megjelenjen, a legújabb változtatásokkal együtt, végül előírja, hogy a szakminiszterek hajtsák végre a törvényrendeletet.

A MINISZTER INDOKOLÁSA

Az új importrendszerrel szóló törvényrendelettel kapcsolatban a nemzetgazdasági mi-

portengedély meghosszabbított érvényességére megállapított határidőig még nem telt el.

Ha az áru a vámhivatalhoz legfeljebb a 6 hónapi, illetve 9 hónapi meghosszabbítási határidő eltelté után 30 napon belül érkezik meg, az importőr kérheti a már lejárt engedély alapján az áru elvámolását, anélkül, hogy bármilyen más formalitás volna szükséges.

A KIADOTT IMPORTENGEDÉLYEK MÓDOSÍTÁSA

Már a régi törvényrendelet VII. szakasza felállította azt a szabályt, hogy az importengedélyt nem lehet később módosítani, sem a származási országot, sem az áru neme, mennyisége vagy értéke tekintetében.

Ezt a szabályt az új törvényrendelet a következőképpen egészíti ki:

Az importengedélyben megjelölt vámtarifa tételszámot a külkereskedelmet szabályozó igazgatóság csak akkor módosíthatja, ha megállapítást nyert, hogy az importengedélyben megjelölt árut más vámtarifa tételszám alatt kell elvámolni, illetve taxálni, mint amilyen az engedélyben feltüntetett megnevezését azonban semmiféle okból nem lehet módosítani.

Az importengedély kiadása után a külkereskedelmet szabályozó igazgatóság engedélyezheti az áruk mennyiségének vagy értékének felemelését, az iparvállalatok részére kibocsájtott gépek és felszerelési tárgyak behozatali engedélyei nélkül, ha az importkérelemhez mellékelt proforma számlában és a vámhivatalhoz benyújtott végleges számlában feltüntetett értékek közötti különbség indokoltnak látszik.

nisztérium kommunikátét tett közzé, amely összefoglalja a módosításokat. Kiemeli ez a kommuniké, hogy ezentúl nem csupán a vámtarifa egyes tételszámai alatt vagy altételszámai alatt megjelölt árukra nézve lehet behozatali engedélyt kérni, hanem a miniszteri rendeletben megállapított árucsoportokra nézve is. Az importengedélyek meghosszabbítására érvényes szabályoknál az eddigi 3 hónapot 6 hónapra, illetve a hat hónapot 9 hónapra emelték fel. Módot ad az új törvényrendelet arra, hogy még a meghosszabbított határidő letelte után is elvámolhassák az olyan árukat, amelyek a határidő elteltével számított 30 nap alatt érkeznek a vámokhoz. Kiemeli a felvilágosító kommuniké a kiadott importengedélyek módosítására vonatkozó szabályokat és a szankciók alkalmazása tekintetében a 15 napi figyelmeztetési határidőt, ami lényeges megkönnyebbitést jelent az importőrök számára.

A kommunikén kívül igen bő és részletes miniszteri indokolást is fűztek az új törvényrendelethez, amely indokolás szerint a formalitások enyhítése bizonyára nagyban hozzá fog járulni az import fellendítéséhez.

AZ ARUCSOPORTOK MEGSZERVEZÉSE

A nemzetgazdasági minisztérium a törvényrendelet alapján külön rendeletet adott ki, amely megalkotja azokat az árucsoportokat, amelyeknek behozatalát ugyanazon beadványban egyszerre lehet kérni. Ezek az árucsoportok a következők:

Art. 75—81 szőrmék és bőrök, 90—100 cserzett bőrök, 134—136 nyers gyapju, 138—139 gyapju rongyok, 140—145 fonalak gyapjuból (iparosok részére, kereskedők részére csak a 146. szakasz: gyapjufonal kicsinyben való eladására.) Art. 151—156 gyapjuszövetek, 164—166 kötött szövetek gyapjuból, 178—188 szőrök, 184—185 nemezok, 192—193 kalapok, 201—204 természetes selyemfonál, 206—212 selyemszövetek (természetes), 242—245 szappan, 261—263 gombok, fésűk, 268—269 kefék és ecsetek, 307—310, 312 lucernamag, cukorrépa mag és vetemény mag, 396—398 citrom, narancs, gránátalma, 316—318 fekete és fehér bors, 462—463 kenderfonal, 465—466 lenfonal, 468—469 nem festett kenderfonal. 471—477 vásznak kenderből lenből és ramierből, 508—512

pamutfonalak, 516—517 pamut varrócérna, 518—527 pamutszövetek, 531—532 pamut plüssök és pamutbáronyok, 535—539 tüllök pamutból, 543—545 keztük növényi anyagból, 546—548 harisnyák növényi anyagból, 549—550 flanel alsóingek, növényi anyagból, 555—556 pamut-zsineg, 557—558 zsinegek és kötelek jutából, 568—570 szalagok és kötelek kenderből, lenből stb., 574—576 himzések, szalagok, 578—580 li-noleum pergamoil, viaszosvászon, 586—592 textil anyagból készült szövetek, 647—649 falemezek, 740—742 papiros ivék, csomagoló és nyomdapiros, 743—746 velin vagy víznyomásos papiros, 755—756 papir bronzozva vagy báronyozva, 758—759 papir zselatinnal, fejrjével bevonva, 786—787 álarok, konfetti stb., 792—793 dobozok, kazetták, stb., kartonból, 820—821 mindenféle textilszövetek kaucukozva, 829—830 pneumatik köpeny és légtömítő, 840—842 celluloid és hasonló anyagok, 857—858 terpen-tin és terpeninolaj, 862—864 földék, kaolin, 881—882 könyomda kő csiszolva, vagy fakeret-ben, 886—888 nyers márvány, vagy márvány la-pokban, 936—937 fayence lapok, 942—943 por-celán tárgyak elektrotechnikai célokra, 948—950 gombok fayencből stb., 960—961 táblalüveg és ablaküveg, (kristály és félkristály), 977—978 poharak és vizesüvegek, 980—981 minden más üvegtárgyak, 1018—1019 vazelin és vaze-linolaj, 1034—1038 hengereit vas és gömbölyű vas, 1049—1051 hengereit négyszögletű vas (tabla de fer), 1055—1057 drót és drótáru, 1062—1063 kábelek és kötelek, 1066—1067 drót-szövetek vasdrótból, 1070—1071 csizmaszeg és más apróságok, 1074—1076 ablak és menyezethorog, 1077—1078 csövek és vasöntvénytárgyak 1080—1081 vascsövek, 1093—1094 üstök és kályhák öntöttvasból, radiatorok, 1096—1098 külön meg nem nevezett cikkek vasöntvényből, 1099—1101 harangok vasból, 1103—1104 csa-pok és szelepek öntöttvasból, 1133—1135 ruhá-zathoz tartozó cipőgombból stb., öntöttvasból, 1138—1139 kazánfenékek öntöttvasból, 1142—1143 kályhák és főzőkemencék vastáblából, 1145—1147 vastáblából készült különböző tárgyak, 1151—1153 csattok és kapcsok vasból, 1158—1160 mindenféle más tárgyak vastáblából, 1171—1172 ollók, 1178—1180 csapszegek és csava-rok vasból, 1181—1183 lakatosárak, 1190—1191 vasból készült iparos és kézműves szerszámok, 1205—1206 csavarvetetvágó és nyújtóvas, 1209—1212 szondákhoz szükséges eszközök és alkatrészek, 1240—1241 vas és fémmegmunká-ló szerszámok, 1249—1251 vízmérő és gáz-mérő órák, 1261—1262 belső égésű és explóziós motorok, 1264—1265 dinamó villamosgépek, 1267—1268 elektrotechnikai tárgyak tekercse-léssel, 1270—1271 villamos anyagok gyenge áru-mu telefon és rádió gépekhez, 1289—1293 auto-mobilok, 1332—1333 ólomcsövek, 1346—1347 cinktáblából készült tárgyak, 1364—1365 ónle-mezből készült tárgyak, 1381—1382 alumínium-ból készült tárgyak, 1410—1412 réz lapokban vagy táblákban, 1413—1416 lemezek és lapok rézből, 1424—1425 csapok és szelepek rézből, 1426—1427 csövek rézből, 1435—1437 gombok rézből, 1451—1452 zablák, fékek stb., rézből, 1455—1456 mindenféle más réztárgyak, 1489—1504 játékok, 1455—1456 más réztárgyak, 1556—1557 disztárgyak rézből vagy rézlemezéből, közönséges anyaggal kombinálva, 1545—1546 közönséges fém-ből készült fonalak, 1779—1781 lakkok.

MIT KELL MELLEKELENI A KÉRVÉNYHEZ?

A miniszteri rendelet előírja, hogy az ipar-vállalatok számára szükséges importnál a kér-vényhez a proforma számlát 4 példányban kell csatolni és ezek közül kettőnek román nyelvű fordításának kell lenni. Az importkérvényben fel kell tüntetni a vámtarifa elnevezésével az áru nemét, megjelölve a vámtarifa tételezszámát, amely szerint az árut el kell vámolni. Hasonló-képen fel kell tüntetni az áru súlyát, a számla részletezése szerint, annak értékét leiben, a Banca Naţională hivatalos kurzusa szerint át-számolva.

Ha a behozatalt a fenti részletezésen kívül más árucikkre kéri, ebben az esetben meg kell jelölni a vámtarifa tételezszámát, az áru súlyát és az értékét, a súlynak megfelelően kiszámítva.

Az összes behozatalt kérvényeket az előírt formuláron kell beadni, kitöltve az összes adato-lat. A kérelmet a cég törvényes képviselője írja alá. A nem megfelelően kitöltött kérvényeket nem veszik figyelembe.

RENDELET A VAMOKHOZ

Az új külkereskedelmi rendszer életbelépé-sével kapcsolatban a külkereskedelmi igazgató-

ság tudomására hozta a vámhivataloknak, hogy az áruk elvámolásával kapcsolatban a jövőben elvámolhatnak olyan árukat is, amelyek hason-ló árucikkek egy csoportjához tartoznak, úgy ahogy az árucsoportokat a minisztérium meg-szervezte. Így például az 510 vámtarifa tétel-szám alatti árut el lehet vámolni az 508—515 árucsoportban.

A timişoarai árutőzsde beszámoló működéséről

A timişoarai árutőzsde most tartotta meg évi negyedik rendes közgyűlését Ionasiu Titu volt parlamenti képviselő elnöklete alatt. Az elnöki megnyitó kitérte arra, hogy a műkö-dés első évében a tőzsde 287 millió lei forgalmat bonyolított le, amely 1934-ben 770 millió leire, 1935-ben 812 millió leire, 1936-ban 1060 millió leire emelkedett. Ugyanennyi volt a forgalom 1937-ben is. A 1,345.000 lei költségvetés mellett a zárszámadás ebben az évben 106.000 lei feles-leggel zárult. Az elnöki jelentés kitérte arra a tevékenységre is, amelyet a vezetőség a tagok

érdekében az elmúlt évben kifejtett. Ezután megválasztották az új tőzsdeválasztmányt, melynek tagjai a következők: Ionasiu Titu, Deutsch Oswald, Brebenariu Vasile, Klein Imre, Birtler Adolf, Konrad András dr., Grosz Imre, Stoian Gheorghe és Latter Mihály. A nemzet-gazdasági miniszter megbízottja Duicu Ion, a kereskedelmi kamara megbízottja pedig Catana Vasile és Stoian Gh., a tőzsdeszindikátus elnöke Hirschl Alfonz lett. A választmány megalaku-lása után ülést tartott, melyen Ionasiu Titut újból megválasztotta a tőzsde elnökének.

Semmi-összéki határozatok.

Fuvaros nem kötelező tagja a munkásbiz-tositónak. A fuvaros nem fizetést, de fuvardi-jat kap, így nem lehet a fizetett alkalmazottak osztályába sorozni. (C. III. 287/938). — Ügy-védi meghatalmazás a perben bármely jogorvos-lat beadására feljogosít. (C. I. 752/937). — A vizsgálóbíró megszüntető határozata (rezolúcia de clasare) ellen nem lehet a táblai vádtanács-hoz felebezni. (P. II. 2599/937). — Tisztviselői előléptetés kérdésében nincs helye kontenciós-pernek, csupán nyugdíjazást lehet ilyen perrel megtámadni. (C. III. 640/938). — Kegyelemi ren-delezést a felülvizsgáló bíróság helyesen al-kalmaz a jogorvoslat visszavonása esetén. (P. II. 517/938). — Jelzáloggal terhelt ingatlan vá-sárlása nem jelenti a konverziós-törvényben írt kedvezmény megszerzését, mert a vásárló nem kötelezett fél sem nem kezes, csupán magán-jogi uton felel, mint a jelzáloggal terhelt ingat-lan tulajdonosa. (C. I. 412/938). — A nyugdíj-követelés 5 év alatt elévül, ha az igényjogosult illetményének felvételét elmulasztja. — Kártérítési keresetet nem lehet elutasítani azon ci-men, hogy a kár mennyiségét felperes kellően nem igazolta. A jogcím igazolása után ugyanis a kár mennyiségének megállapítása a bíróság hatáskörébe tartozik. (C. I. 947/1938).

Füredreszek	Selyemingek	Retiküllök
Selyemharisnyák	Zoknik	Keztük

STRASSER harisnya-áruházában
leg-olcsóbban Primáriával szemben

Váltó és részletfizetés.

(Cluj-i ítélőtábla No. C. III. 727—937). A felperes bank váltóra és közjegyzői okiratra alapította keresetét. A közjegyzői okiratban a váltókötelezett fél lemondott a konverziós tör-vény kedvezményéről s arra kötelezte magát, hogy a váltótartozást 11 részletben kifizeti, az-tan egyetlen részletet sem fizetett ki. Az ítélő-tábla szerint ilyen esetben — midőn váltóról van szó — egy részlet kifizetésének elmulasztá-sa — kikötés nélkül is — az egész követelést egyszerre esedékessé teszi s a váltóbirtokos a teljes összeg kifizetését követelheti. Ami a vál-tón szereplő II. rendű alperest illeti, az ítélő-tábla a becsatolt községi bizonyítványból meg-állapította, hogy földműveléssel foglalkozik, így az 1934. évi konverziós törvényben írt kedvez-mény illeti s csak a törvény I. fejezetében írt feltételek szerint lehet elmarasztalni.

= GYAPOTFONAL VÁMOLÁSA. A vámügyi vezérigazgatóság értesítette a vámhatóságokat, hogy a gyapotfonal forgalmi adóját úgy kell meg-állapítani, mint a gyapotszövetét. Tehát a kilogra-monkénti 25 és 4.20 leies fix illeték nem alkalma-zandó, hanem egyezsáslékos illeték az egysegtarifa után. Ez a hat százalékos forgalmi adótól függet-lenül hajtandó be.

Győztek a carei mészárosok.

Röviddel ezelőtt a carei összes mészárosok beszüntették a vágást, mert a város által meg-állapított maximális árakat nem tartották meg-felelőnek. A város vezetősége erre a piactéren levő cédulaházban mészárszéket nyitott, melyben az árusítást és vágást házi kezelésben végezte. Egyetlen mészárszék nem tudta fedezni az egész lakosság szükségletét, megtörtént, hogy már reg-gel 8 órakor nem volt hus a mészárszékekben s az is kiderült, hogy a város ráfizet az üzletre. A békés megegyezés fonalát tehát ismét felvették s felkérték minden uccából egy helyi lakost, nyilatkozzék: hozzájárulnak-e a mészárosok által kívánt áremeléshez? A szavazás ered-ményeként a tanács a marhahus árát 24 leiben, a borjúhús árát 26 leiben állapította meg. Ezzel az ügy békés befejezést nyert.

— GYOMORFAJAS, székrekedés, felfuvó-dás, bélrenyheségnél teljes gyógyulást nyújt a SOLVO pirula. Egy doboz ára 20 lei. FOLDES gyógyszerár, Arad.

= ÉRDEKES ÜVEGDISZK A LIPCSEI MINTAVASÁRON. Az őszi lipcsei vásáron, amely augusztus 28-tól szeptember 1-ig tart, érdekes új építészeti diszanyagot állít ki az egyik cég, egy nemrég feltalált újszerű vakolatot, amely üveg fo-nadékból van előállítva s mint a rendes falvakolatot, vízzel készítik. Az új szer megtartotta egyébként az alapanyag összes tulajdonságait. Ugyanúgy, mint az üvegből készült modern ruhaanyagok, ez is hang-fogó és hőszigetelő, de ezenkívül teljesen szilárd fal-huzatot nyer vele az ember. Az anyago tet-szés szerinti színű festékek keverhető és mutatósá-tehető, simán vagy érdesen alkalmazva. Előnye az új anyagnak, hogy jobb az akusztika, jobban tartja a meleget, mint a rendes vakolat és tűzbiztosabb annál, úgy hogy az építéseknek szokásos gerendázat impregnálása feleslegessé válik. Az új diszvakolat, — amely 27 államban már szabadalmazva van — a felsorolt tulajdonságokon kívül nagyon könnyű is. Az új találmány iránt általános az érdeklődés.

Olesó kerékpár vásár
GONDA műszerész
Str. Brătianu 9.
Könnyű részletfizetési feltételek
Villanv- és csengőszerelések pontosan és olcsón

= KIMUTATÁS A 25 ÉVE MŰKÖDŐ KE-RESKEDŐKRŐL ÉS IPAROSOKRŐL. Az Aradi Kereskedelmi és Iparkamara a kereskedelmi és ipari cégek pontos statisztikáján dolgozik s e munka ke-retében külön kimutatást készít azokról a kereske-dőkről és iparosokról, akik legalább 25 éve megsza-kitás nélkül, vagy ha megszakítással, de legalább 30 éve gyakorolják hivatásukat. Mivel a Kamara rendelkezésére álló adatok esetleg tévedéseket is tartalmazhatnak, a Kamara felkéri mindazokat a tagjai közé tartozó kereskedőket és iparosokat, to-vábbá a részvénytársasági formában működő vál-lalatok vezetőit, akiknek működése ma már munka-adói jellegű, hogy amennyiben hivatásukat legalább 25, illetve megszakítással 30 éve folytatják, úgy írásban közöljék azt a kamarával.

Vámhivatalnál csak vámtisztviselő árulhat bélyeget

A vámhivataloknál eddig a deklarációkra és egyéb okmányokra szükséges okmánybélyegeket a vámhivatali főnök adta el és így az ke-
reste meg a viszontelárusítóknak járó három
százalékos jutalékot. Voltak pénzügyminiszte-
rek, akik nem is tudtak erről a szokásról, amely
egyéltalában nem képezett visszaélést. Így Can-
ciov pénzügyminiszter sem tudott erről addig,
amíg

N. Iorga királyi tanácsos névtelen levelet
nem kapott, amelyben egy ismeretlen kér-
dezte, hogy tudja-e, hogy egy vámfőnök-
nek ötször annyi jövedelme van, mint neki?

Mivel ebben a levélben le volt írva a vámhiva-
tali bélyegárusítás módja is, a pénzügyminisz-
ter intézkedett, hogy a bélyegjutalékból befo-
lyó jövedelmet fel kell osztani a vámhivatal

tisztviselői között. Erre a jövedelem elmaradt,
mert a vámfőnökök nem szorgalmazták többet
a bélyegeladást és így sem ők nem kerestek,
sem a tisztviselők.

A kérdés most gyökeres megoldást nyert.
A pénzügyminiszter elrendelte, hogy

vámokmányokra csak olyan bélyeg alkal-
mazható, amelyre a D. V. (Direcțiunea Vă-
milor) betűk vannak perforálva.

Ezeket a bélyegeket a vámhivatal pénztára ár-
sítja és a jövedelmet a tisztviselők között fo-
osztják. Nagyobb vámállomásokon (București,
Galați, Constanța) 80 ezer leire becsülhető ha-
vonta az így befolyó jövedelem, évente az egész
országban 10 millióra. Ez az összeg az, amely
egy vámtisztviselő — megérdemelt — fize-
tésjavítását képezi.

Az aradi husiparosok a vágatás beszüntetésével fenyegetőznek

Az aradi husiparosok és a hatóság között
ismét kiéleződik a helyzet. A husiparosok szövetsé-
ge beadvánnyal fordult a városhoz, kérve a hus-
áraknak a mai élősúly-árakhoz való egyeztetését
és ennek megfelelően új hatósági árszínvonal meg-
állapítását. A husiparosok még nem kaptak bead-
ványukra választ, mert a város alászpontja csakis
az ármegállapító bizottság ülésén alakulhat ki. Az
ármegállapító bizottság pedig még nem ült össze.
A husiparosok viszont kérelmük gyors elintézését
annál sürgetőbbnek tartják, mert például

a sertés jelenlegi élősúly ára mellett képtelenek
hatósági áron árulni.

Panaszolja, hogy a főleg Németország felé írá-
nyuló nagy állatvitel folytán a tenyésztők jelen-
tősen felverték az árakat és ma már elfogadható
állat kilója élősúlyban 26 lei a sertéspiacon, a silá-
nyabbnak 24 lei a kilója, de még így sem tudják
a hivatalosan megállapított 30 leiért fongalomba
hozni árúikat. Ennek folytán ma már előfordult,
hogy

egyes mészárosok drágábban árulták cik-
keiket,

amelynek az volt a következménye, hogy több he-
lyen a városi állategészségügyi hivatal részéről
jegyzőkönyv készült a kihágásról. A napokban
Brâncoveanu Kámi főállatorvos Armbruster Ioan
állatorvos társaságában razziára indult az aradi
hentesüzletekbe és mészárszékekbe. A vizsgálatnak
ezuttal új módját alkalmazták, amennyiben az üz-
letekből kilépő közönséget arra kérték fel, engedje
meg, hogy a vásárolt árut még egyszer lemérjék
és egyszersmind a fizetett ár iránt érdeklődjenek.

Néhány helyen szabálytalanságot észleltek és
ezt jegyzőkönyvbe foglalták. A kihágási jegyző-
könyvek alapján már a jövő héten ítélik meg a
hentesek és a mészárosok felett. A husiparosok
nagy elégedetlenséggel vették tudomásul, hogy
a város nemcsak késedelmeskedik az új árak meg-
állapításával, hanem még bünteti is őket. Több
hentes azt a nézetet vallja, hogy

néhány napon belül kénytelen lesz a vágatást
beszüntetni,

mert nem tudja megfizetni a sertés magas élősúly-
árát, illetőleg minthogy hivatalos áron nem tud
hust árulni, nem vállalja az állandó ráfizetést, de
azt a kockázatot sem, hogy a megállapított áron
felül történő árúval üzérkedési kihágáson tet-
ten éri. Az az álláspontjuk, hogy vágatásra nem
kötelezheti őket senki, mert itt nincs szó árual-
mozásról, tehát nem rejtik el az árut a közönség
elől, hanem egyszerűen nem hajtanak fel árut a
vágóhidra.

— A hatóságok megállapítják, hogy a liszt és
a kenyér milyen hivatalos áron kerülhet forga-
lomba — mondotta egy aradi hentes munkatár-
sunknak. — A mi esetünkben azzal a hasonlattel
élhetek, hogy a liszt és a kenyér azonos a sertés
élősúlybani és kimért husának árszínvonalával.

Ha a hatóságok megállapíthatják a liszt árát,
miért nem tudják a tenyésztőnél megszabni az
élősúly árakat is?

Érdekes, hogy Nagyváradon hasonló helyzet
uralkodik a husfronton. Egy napon át a hentesek

beszüntették a vágatást, ami azután a baromfiak
árát verte fel. Aradon néhányszor előfordult már
a két érdekelletes tábor: a husiparosok és a
fogyasztó-közönség érdekeit védő ármegáll-
apító bizottság nézeteltérése. De mindannyiszor si-
került az érdekelteket és a kívánságokat össze-
egyeztetni. Erre most annál komolyabb szükség
mutatkozik, mert a helyzet elmérgesedésének csak
a fogyasztó közönség látna a kárát.

Román elem alkalmazása városi
üzemekben.

Timișoarai város vezetősége a városi vál-
lalatokhoz körrendeletet intézett a román elem
alkalmazásáról. A vállalati vezetőket arra k-
telezik, hogy munkások alkalmazásánál elsősor-
ban, helyben lakó román munkásokat igyeke-
zenek felfogadni. Ha ilyenek nem találhatók a
szükséges számban, úgy másodsorban vidéki ro-
mán munkásokra legyenek tekintettel. Végül
ha ezek sem kaphatók, csak abban az esetben
vehetőek fel kisebbségek.

Vásári árusok közé csapott a villám.

Hatalmas vihar vonult el az elmúlt napok-
ban Oradea fölött. Egymást érték a villámcsa-
pások s a nagypiaci sátrak között sietve bo-
nyolították le a vásárt. Mindenki azt remélte,
hogy pár perc alatt eláll a zivatar, mikor a vil-
lám Juhász Istvánné piaci rőfösárut és Merlut
Jánosné episcopiai asszonyt agyonütötte. A kö-
zelben tartózkodók közül Görög Demeter piaci
árus — kit szintén ért a villámcsapás — néhány
pillanat múlva visszanyerte eszméletét, egy kis-
fiú szintén könnyebb égési sebekkel menekült
meg a szerencsétlenségből.

Lemezharangok.

Nemrégiben szentelték fel Kattowitz új ka-
tedrálisát, amelynek az a nevezetessége, hogy
nincsenek harangjai. A harangok helyett gra-
mofonlemezek „harangszavai” hívja dinamikus
hangszórók segítségével áhítatoskodásra a hi-
veket. Rengeteg ellensége volt a modern és me-
rész tervnek. Az eredmény azonban tökéletesen
igazolta az érdekes elgondolást. A monumentá-
lis harangokat pótoló kis gramofonlemezek tö-
kéletes illúziót keltenek, a hangszórókkal felerő-
sített műharangzúgásról senki sem mondhatná,
hogy nem eredeti.

Kétemeletes betegsegélyző-palotát
építenek Déjen.

A deji betegsegélyzői központ, amelynek
hatásköre Somes-, Bistrița- és Sălajmegyékre
terjed ki, nemrégén belvárosi saroktelket vá-
sárolt, új, modern székháza felépítésére. A szé-
ház tervét Bucureștibben készítették el s most
vitték el Dejre. A kétemeletes, központi fűtéssel
felszerelt, nagyvárosi palota építési költségei
kilencmillió leit tesz ki. Tekintettel arra, hogy
ekkorra összeg nem áll a deji központ rendelkezé-
sére, valószínű, hogy a terveket bizonyos mér-
tékben egyszerűsíteni fogják.

A központi szövetkezeti intézmények össze- olvasztása

A hivatalos lap 1938 június 23-án megje-
lent 141. számában közölte a szövetkezeti tör-
vény módosító rendelettervény értelmében az
eddig központi szövetkezeti intézmények és pe-
dig a Központi Szövetkezeti Ház (Casa Centrală
a Cooperăției), Központi Szövetkezeti Bank
(Banca Centrală Cooperativă), a Mezőgazdasá-
gi Termelési, Beszerzési és Értékesítési Szövet-
kezeti Központ (Centrala Cooperativă de Pro-
ducție, Aprovizionare și Valorificare Agricolă
Cecopava), a Fogyasztási Szövetkezeti Központ
(Centrala Cooperativă de Consum) M. D. G. és
az Irányítási, Szervezési és Ellenőrzési Szövet-
kezeti Központ (Centrala Cooperativă de Indus-
trie, Organizare și Control) egyetlen központi
intézménybe, a „Nemzeti Szövetkezeti Intéz-
ménybe” (Institutul Național al Cooperăției) ol-
vadt össze. Az eddigi központi szövetkezeti
szervekhez küldött levelezést tehát București
Str. Brezoianu 31. szám alatt székelő „Institut
Național al Cooperăției” címére kell ezután
küldeni.

Papiripari termelésünk 1937. évben

A hazai papiripar, amint az elmúlt üzletév
mérlegéből megállapítható, igen kedvező üzlet-
eredményt mutat fel. A 21 belföldi papiripari
vállalat termelésének értéke 1936-ban 1 milliárd
392 millió leit tett ki, míg 1937-ben a termelés
értéke 30—40 százalékkal emelkedett. Igen tete-
mes az új beruházások összege is. A hazai ve-
zető papir- és cellulózegyárak az elmúlt üzlet-
évben 210 millió lei értékű beruházást eszköz-
öltek. A papir- és cellulózegyárak rentabili-
tásának növekedését mutatja a tiszta nyereség
jelentős arányú növekedése. A legtöbb belföldi
papirgyári vállalat tiszta nyeresége az elmúlt
esztendőben az 1936. évi üzleteredménnyel szem-
ben 50—100 százalékos emelkedést ért el. A
rentabilitás ilyen emelkedésével Romániának
csak kevés iparága dicsekedhetik az elmúlt
esztendőben. Ami a termelés mennyiségét illeti,
úgy főképp a kereskedelmi és nyomóipari terme-
lése emelkedett az elmúlt évben. Az össztermé-
lés az 1936. évi 107.175 tonnáról 121.791 ton-
nára emelkedett, ami körülbelül 20 százalékos
emelkedésnek felel meg.

A CIPÓSAROK, MINT „KORONATANU”.

A huddersfieldi bíróság Broadbent ügyvéd
védőbeszéde alapján felfmentette Mrs. Majorie
Mallinsont a vád alól, hogy részegen vezette
kocsiját. A rendőrnek gyanús volt a késő éjjeli
órákban az uttest közepén álló kocsi, amelynek
kormányánál látszólag vidám hangulatban ült
barátnőjével a vádlott. A rendőr felszólította
Mrs. Majorie Mallinsont, hogy szálljon ki a ko-
csiból, Mrs. Mallinson kiszált és a rendőr sze-
rint dülöngözött. „Őn részeg” — mondta a rend-
őr és jelentést tett az esetről. Mrs. Mallinson
nem volt részeg — állította felfmentést ered-
ményező védőbeszédében az ügyvéd — egysze-
rűen csak rendkívüli magassáru cipő volt rajta,
amelyben nem lehet rendesen járni.

— A PRAGAI MINTAVÁSAR. A prágai min-
tavásár évről-évre jelentékeny fejlődést mutat s a
folyó év tavaszán megtartott vásár új rekordot je-
lentett úgy a kiállítók, mint a látogatók száma te-
kintetében. Az 1938. szeptember 2—11. között meg-
tartandó 27. évi prágai vásárra eddig 3000 kiál-
lító cég jelentette be részvételét. A kiállításra ke-
rülő anyag 19 csoportban nyer elhelyezést s az a
csehszlovákiai kiviteli lehetőségekről tökéletes tá-
jékoztatást fog nyújtani. Csehszlovákiában a vá-
sárra utazók 50 százalékos vasuti kedvezményben
részesülnek. A vásárigazolványok 150 lei ellenében
a Cluj-kolozsvári csehszlovák konzulátusnál kap-
hatók.

Rendelet a saját villanyteleppel rendelkező vállalatok illeték-kötelezettségeiről

1938 május 7-iki kelettel rendelet törvény jelent meg a közüzemek működésének szabályozására vonatkozólag.

A rendelet törvény 64. és 66. szakasza szerint a közüzemi város vagy község területén termelt és saját célra használt villamos energia és gáz illetékköteles. A hivatalos lap most közli az ezen intézkedésre vonatkozó kiviteli szabályzatot, melynek különböző pontjai nem kismértékben jelentenek megterhelést a gyáripár azon üzemei részére, amelyek saját fogyasztásukra termelnek villamos energiát.

Az új szabályrendelet értelmében az illető vállalatok havonként a következő illetékeket kötelesek fizetni:

1. Vállalatok, melyek város területén vannak, 0.50 leit fizetnek kilovattóránként azon villamos energia után, melyet saját használatukra termelnek és használnak fel.

2. Ha a vállalat egy nagyközség vagy megyeszékhely területén fekszik, 0.30 leit fizet kilovattóránként.

3. Ha az energiaátvitel nem villamos, hanem mechanikai úton történik, a fenti tételek 0.40 lei és 0.25 leit tesznek ki lóerőóránként.

A fenti illetékek bizonyos esetekben ötven százalékkal csökkennek, így például akkor, ha a helyi áramelosztó üzem nem képes az illető energiaigénylését kielégíteni.

Illetékmentesek a malmok, de csak magára az őrlésre vonatkozólag.

Illetékköteles a gáz is.

Az illetékek megállapítása céljából az ér-

dekelt üzemek kötelesek minden pénzügyi év kezdetétől számított egy hónapon belül a városhoz vallomást beadni. A folyó pénzügyi évre vonatkozólag — az augusztus 6-án megjelent rendelet szerint — a nyilatkozatot 1938 augusztus 7-ig kellene beadni. Ezt a határnapot azonban valószínűleg meghosszabbítják. A kivetett illetékezés ellen a közléstől számított 18 napon belül a polgármesterhez lehet felelbezzni, további 15 napon belül pedig az illetékes törvényszékhez kell jogorvoslásért fordulni.

Érdekesek az ilymódon befolyó jövedelmek felhasználására vonatkozó intézkedések. Ezek szerint a polgármesteri hivatalok kötelesek a jövedelmek tiz százalékát az illető Nemzeti Banknak fiókjainál lefizetni. Ez a lefizetés egy, a belügyminisztérium mellett működő legfelsőbb közüzemi tanács javára történik. A megmaradt 90 százalék az illető helységek közvilágítására, továbbá a községeket terhelő városi irodahelyiségek világítási költségeire fordítandó.

Ezek szerint az illetékekből származó bevételek a közvilágítás és a városi irodahelyiségek világításának költségeit fedezik abban az esetben is, ha az áramszolgáltatás városi közüzem és — eddig a legtöbbször — igen rentábilis városi üzemek terhére történtek a fenti kiadások. A jövőben tehát a városnak az áramszállítási üzlethől eredő jövedelme növekszik, mert a terhek egy részét nem a közüzem, hanem a saját céljaira áramot termelő ipar fogja viselni.

lis kapcsolatoknak s egyben a céhek a kereskedelmi és ipari élet szabályozójául fogja tekinteni, amelynek feladata lesz a túlzott verseny kikapcsolása. Természetesen, az új céhek alkalmazkodni fognak a megváltozott idők megváltozott viszonyaihoz is, noha határozottan abba a tradicionális talajba fogják gyökerüket eresztetni, amelyből a román céhek évszázadokon keresztül táplálkoztak.

Romániában a céhek, mint szakmai és erkölcsi testületek, 1873 június 27-én szűntek meg hivatalosan, a Lascar Catargi kormány utasítására. Ezt a kormányintézkedést az akkori konzervatív sajtó, Mihail Eminescuval, a híres román költővel az élén, erősen támadta.

Az a törekvés, amely most a céhek visszaállítását jelenti, hivatkozik is arra, hogy Mihail Eminescu szellemében kell, több mint hatvan év elteltével a céhrendszer visszaállítását elhatároznunk s ennek a céhrendszernek megadni ugyanazt az erkölcsi tartalmat, amely egész a múlt század végéig, jellemezte.

Uj rendelkezések a külföldi állampolgárok tartózkodási és munkavállalási engedélyére vonatkozólag

A munkaügyi minisztérium 59.415 szám alatt, 1938 augusztus ötödiki kelettel, köriratot küldött az ország összes munkafelügyelőségeihez. A körirat értelmében ezentúl az országban élő külföldiek azokat az okmányokat, amelyekkel bizonyítják, hogy nincsenek bünvádi eljárás alatt, nem követték el büntetendő cselekményt, illetve ilyenért elítélve nem voltak, nem jelentettek csődöt s nincsenek szakmabeli kifizetetlen adósságaik, be kell mutatniok ama ország román konzulátusainak, amely megadja az illetőknek az országba való belépési vizumot. Ezeket az okmányokat csak azoknak a külföldieknek kell bemutatni akik 1938 június 16-ika után jöttek az országba. Ebben az időpontban jelent meg ugyanis a fenti rendelkezést tartalmazó törvény a Hivatalos Lapban. Nem kell bemutatniok a szóbanforgó bizonylatokat azoknak, akik a jelzett időpontban már az országban voltak.

A munkaügyi minisztérium egyben elhatározta, hogy megszünteti azokat a bizottságokat, amelyek a külföldi állampolgárok szakmai képesítési könyveinek becserélését intézték. Ezek helyett a munkaügyi felügyelőségek mellett egy új bizottságot létesítenek, a következő tagokból: a munkaügyi felügyelő, mint a bizottság elnöke, a kereskedelmi- és iparkamara egy megbízottja és a rendőrség egy megbízottja. Ezek a bizottságok fogják felülvizsgálni a külföldi állampolgárok összes iratait a következő szempontokból: először a szakmai képesítés szempontjából, másodszor pedig a mesterség gyakorlásának és az országban való tartózkodásnak a szempontjából.

LEVEGŐVÁLTOZÁS.

Két barátú beszélget.

Sári: „Nekem minden férfi levegő és semmi más.”

Klári: „De azért vigyázz! A gyakori levegőváltogatás is megárhathat.”

Iskolázatlan iparos tanulók is szerződtehetők 1941-ig

A munkaügyi minisztérium rendeletet adott ki, amely enyhíti az 1936 ápr. 30-án megjelent és az ipari előkészítésre, valamint a mesterség gyakorlására vonatkozó törvény 19. szakaszát.

Az említett szakasz legalább négy elemi iskolai végzettséghez kötötte a tanuló szegődtesét. A jelenlegi miniszteri rendelet pedig megengedi a munkaügyi felügyelőségeknek, hogy a törvény megjelenésétől számított öt évig, tehát 1941 április 30-ig felmentést adhassanak az iskolai kötelezettség alól. Ez úgy értendő, hogy a fenti határidőig azok az iparostanulók is szerződtehetők, akik nem jártak iskolában és egyetlen elemi osztályt sem végeztek.

A belföldi pénzintézetek támogatásával nagy árumintavásárt rendeznek Bucurestiben

A nemzetgazdasági minisztérium már korábban elhatározta, hogy az ország fővárosában nagy árumintavásárral egybekötött nemzetközi kiállítást rendez, melynek legfontosabb feladata a román áru, a román ipari termék fokozottabb megismertetése és propagálása lesz. Evégett külön szakbizottság dolgozik a minisztérium kebelén belül, amelynek feladatát a nagy terv megvalósításának előkészítése képezi.

Egyelőre még nem történt döntés afelett, hogy a mintavásár céljaira hol jelölnek ki a fővárosban megfelelő területet.

Természetesen a legfontosabb kérdés, amely

az előkészítő bizottságot foglalkoztatja, a mintavásár finanszírozásának ügye. Erre nézve az a terv alakult ki, hogy e célra külön intézményt állítsanak fel külön törvény alapján. Ennek az intézménynek lesz a feladata, hogy a mintavásár finanszírozásához azoknak a pénzintézeteknek a hathatós támogatását kérje, mely intézetek a nemzeti bankkal visszleszámitolási viszonyban állanak. Illetékes hivatalos tényezőink biztosra veszik, hogy a pénzintézeteken kívül a kereskedelmi és ipari szakmai érdekképviseletek is részt fognak venni a mintavásár finanszírozásában.

Céhekbe tömörítik a kereskedőket, kisiparosokat és kézműveseket

Az új alkotmánytörvény szellemében, amely az államéletet a korporációs rendre építi fel, rövidesen kezdetét veszi az ipari és kereskedelmi foglalkozásuk szakmai szervezetekbe való tömörítése is. Ujabb bucuresti jelentések szerint az illetékes kormánytényezők már javában dolgoznak azon a tervre, amely a kereskedők, iparosok és kézművesek számára a régi céhek felelevenítését fogja kötelezően előírni.

Romániában, mint minden európai államban, az elmúlt évszázad első feléig virágzottak a céhek, amelyek az akkori idők gazdasági berendezkedésének megfelelően a többé-kevésbé autonóm városok keretén belül az ipar és kereskedelem ügyeit évszázados kiváltságaik alapján szinte teljes hatalommal intézték. Ezek a céhek nem egyszerű szakmai társulatok voltak, hanem oly intézmények, amelyek a város védelmében megfelelő helyet töltenek be, a városok irányításában előkelő szerephez jutottak és azáltal, hogy a céhrendszer vallási és családias jellegét is kapott, beleszóltak a céhtagok minden-

napi életébe, ellenőrizték erkölcsi magaviseletüket és gazdasági ténykedésüket is. Az egyes iparos, vagy kereskedő szerves részét képezte a céhnek, melynek keretein kívül foglalkozását nem űzhette, munkát nem vállalhatott, sőt városi polgár mivoltát is elveszithette.

A céhrendszer pontosan megállapította az egyes foglalkozásbéli, valamint a mester és alkalmazottja közötti jogi, gazdasági és társadalmi viszonyt és kapcsolatokat. A céh öröködt afelett, hogy az előállított, vagy forgalomba hozott áru mindenben megfeleljen a kívánalmaknak, szabályozta a céhbéliek hasznát, jövedelmét, a piac egymás közötti felosztását, ki zárta a céhtagok között a versenyt s gondoskodott egyben arról is, hogy akit egyszer a céhbe felvettek, annak megélhetése biztosítva legyen.

Az az intézkedés, amelyet a kormány most készít elő, s amely, mint mondtunk, a céhrendszer visszaállítását fogja jelenteni, a kereskedelmi és ipari szakmák megszervezésében szintén helyet ad ezeknek a régi családias és norma-

Szerkesztői üzenetek

M. Timisoara. Most már elintézték és a hatóságok által is elismert tény, hogy a munkás a munkaadótól egy éven belül csak egyszer igényelheti a betegség első hét napjára járó bér megtérítését. Ennél fogva a munkásbiztosító pénztár kötelessége, hogy a mennyiben a munkás egy éven belül többször igényjogosult táppénzre, azt a munkásnak kifizesse és pedig az első héttől kezdve.

Özv. Sch. Gy-né Lonea. B. kérdésére válaszolva értesítjük, hogy a havi bér mellett dolgozó munkás kereseti adójának kiszámításánál is levonásba jön-e a 20 napon túli keresete most már véglegesen el van döntve, a pénzügyminiszter 1938 június hó 1-én kelt 94.097 sz. rendelete alapján melyben utasításokat ad az illetékes hatóságoknak a tisztviselők és kézi munkások (lucratori manuali) adójának megállapítása iránt, és ebben közli a 92.339 sz. 1938 május 31-én kelt miniszteri rendeletet mely a Monitorul Oficial 1938 június 1-én kelt számában jelent meg.

Ezen rendelet hivatkozik a 149 § II pontjában világosan megírt rendelkezésre, hogy a husz napon túli munkáért járó bér úgy az évi, napi, heti, havi vagy akkordban dolgozónak amennyiben azok kézi munkások (lucratori manuali) az adó kiszámításánál az 1000 leien kívül levonásba hozandó.

Kérjük az illetékes hatóságnál fenti rendeletre hivatkozni és bizonyára a törvénynek megfelelőleg fognak eljárni.

— Az előnyösen közismert Strasser-cég, amint értesültünk, szeptember 1-től a nagyközönség óhajának tesz eleget, amidőn a városházzal szembeni, jelenlegi kötött-szövegetárú üzletébe bevezeti a textilárakat is. Három évtized eredményes munkája támasztja alá azt a nagy bizalmat, amit a közönség részéről élvez a cég.

A NAGY EFF

(Hogyan keletkezik a közmondás?)

Írta: GARDONYI GEZA

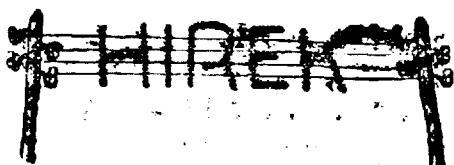
Valamelyik inséges esztendő után történet, hogy a gazdák összeadtak egy-egy véka gabonát és fölraktak az iskola padlására. Attól kezdve, akinek telen vagy tavasszal elfogyott a kenyere, a közös gabonából vett kölcsön. Most is így van. A kölcsönt csapva adják; tetejébe kapják vissza. Amit a csapófa levisz a vékáról, az a kamat. Hát ez a mi takarékpénztárunk.

Szent Mihály napján van a közgyűlés. Akkor az iskola tájéka jövő-menő emberekkel népesül meg. Ki egy zsák gabonát hoz a háttán, ki felet. Törlesztenek, vagy egészen ki is fizetik az adósságot.

Csak az egy Tóth Antal jön üres zsákkal. Mindenki tudja, hogy őt a nyáron a jég csufolta meg. Ő az egyedüli, aki nem biztosított. Majd bizony — mondotta — két forintot adjak a cekurálásért; eddig se bántott a jég, ezután se bánt. És megitta. Persze, mikor a jég lecsördült az égből, ugyancsak hajigálta az udvarra a baltát, meg minden eles szerszámot, de a jégeső nem ijedt el attól.

A kisbíró kiméri a két véka buzát, három véka rozsot. En addig az írást készítem meg: „Alólirott két véka buzát, meg három véka rozsot vettem kölcsönbe a község magtárából. Egy év múlva megadom.”

Ennek alá kell írni. Többször keresztyegyet írnak. Van olyan, aki azt sem ír, csak éppen megéri a toll szárát, aztán én írok helyette. Ez az érintés szent. Az illetőnek a lelke átszáll a tollba és benne van, amíg a nevét leírom. Soha nem történt, hogy valaki megtagadott volna ilyen aláírást.

AZ IPAROS

Megjelenik minden második pénteken.
Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150 lei, negyedévre 75 lei.
Redactia si administratia — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaction und Administration:
Hirdetések négyzetcentiméterre 6 lei. Öves kötéseknel árendadomány.
Arad, Caminul Industrișilor — Iparos Otthon. Strada Brătianu 18.

— Szakiskolások műhelygyakorlata a vállalatoknál. Bucurestiből jelentik: A közoktatásügyi minisztérium felkérte a nemzetgazdasági minisztériumot, hívja fel az iparvállalatok, állami és magánműhelyek vezetőinek figyelmét, hogy törvényes kötelességük a szakmai iskolák növendékeit műhelygyakorlat céljából befogadni. A nemzetgazdasági minisztérium megtette a kellő intézkedéseket és felhívta a szakiskolák igazgatóit, hogy kellő megtorlások alkalmazása végett tegyenek jelentést azokról a vállalatokról, amelyek a gyakorló szakiskolák növendékeit nem fogadják be.

— MUNKÁSPÉNZTÁRI ILLETÉKHATÁRLÉKOK KEDVEZMÉNYES FIZETÉSE. A Központi Társadalombiztosító Intézet vezérigazgatósága körrendeletben utasította a vidéki társadalombiztosító pénztárakat az 1938 április 1. előtti hátralékok behajtására. A vezérigazgatóság július 22-iki ülésének határozata értelmében ezeket a hátralékokat az 1935 évi 3 százalékos belföldi kölcsönkötvényekkel is ki lehet egyenlíteni. Ugyancsak ezen a gyűlésen határozták el, hogy az 1933 április 1. előtti bírságok összegét 5 százalékra csökkentik, amely kézpénzben fizetendő ki. Ezen hátralékok rendezésére csak az 1938—1939 költségvetési év áll rendelkezésre, mivel további haladékot a biztosító pénztár nem ad.

— Textiliskolákat létesítenek. A kormány nemzetgazdasági bizottsága Mitita Constantinescu elnökletével értekezletet tartott, amelybe bevonták a textilüzemek vezetőit is. Elhatározták, hogy egy gyakorlati textiliskolát létesítsenek, amely a textilüzemek műszaki személyzetének utánpótlását teszi lehetővé.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutoare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin această comunică cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Haláleset Segélyző Csoportjai Igazgatósága ezúton közli: i. t. tagjaival, hogy a halálzási járulékok a következő sorszámkig esedékesek:

Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedati:

In Grupa I. Csoportban Henric Lambertus Henrik 965, Mitru Pucea Demeter 966, väd. lui Ruppert Groher Ruppertné 967, Nicolae Kern Miklós 968, soția lui Ilie Ungurean Iliesné 969, Br. Coloman Exterde Kálmán 970.

In Grupa II. Csoportban väd. lui Stefan Comloșan Istvánné 1033, väd. lui Ludovic Dorco György 1035 sorszámkig esedékes a fizetés.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

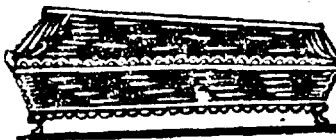
Directiunea Grupei de Ajutor de Inmormântare a Industrișilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanță cu cotizațiile lor, să achite restanța în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-lui 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedază între timp, nu se poate acorda ajutorul.

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa „A” Csoportban: 1059 Iosif Sinkó József, 1060 Iosif Czinczer József, 1061 Francisc Misenszky Ferenc.

In Grupa „B” Csoportban: 1026 Özv. Brassy Lajosné, 1027 Özv. Konulpsan Stefanné, 1028 Klein Dávid.

KLUG
Testvérek
temetkezési
vállalata

Arad, Bul. Reg. Ferdinand 87. TELEFON: Arad: 14-30
Aradul-Nou: 20-22 Olcsó Árak, Saját készítmény

Tóth Antal eddig szótlanul és kedvetlenül állott az emberek között. Széles bölény arcán látszott, hogy megalázottságot érez. De ahogy odatámasztják a zsákját a falhoz, fölemeli a fejét. Körülpillant és azt mondja kevélyen:

— Aláírom a nevemet.

Valami tíz ember tib-láb és beszélget az iskolában. A szóra valamennyien elhallgatnak. A kisbíró is, beledöfi a lapátot a gabonahalmába és pipáját elővonja. Közelebb lép az asztalhoz. Lássuk no! Bizony még kitudódik, hogy Tóth Antal irástudó ember!

Odatolom a papirost Tóth Antal elé. A tollat is megmártom és odanyujtom neki.

Tóth Antal ünnepi mozdulattal veszi át a tollat. Az ünnepi mozdulaton azt értem, hogy már a levegőben előre hozzáilleszti az ujjait. Aztán meg úgy tartja, mintha szivar volna.

A papirosra néz.

— Hagy ülök le — mondja — állva nem tudok.

Othagytam a széket. Leül. A bajuszát végigsimítja. A két könyökét az asztalra teszi.

— Hová írjam? — kérdezi a dologhoz illő komolysággal.

— Ide, — mondom — az aljára.

Megmártja a tollat nagy óvatosan és a tollnak a hegyére pislog. Hogy mit néz rajta, nem tudom. Talán a tintacseppet nézi. Egy olyan mozdulattal, aminővel az ázott kalapot szokták megsuhintani, leföccenti a tintát a padlóra. aztán megint neki könyököl és lassan vi-gyázva, a papirosban meg-meg akadozva leír egy vastagkampóju, meredt nagy T betűt. Az így megmunkált hórihorgos betűvel megelégedtnek látszik. Föl is veszi a balkezevel a pipáját; egyet szippant és újra leteszi. Az ő betűhöz képest olyan piciny, mint a toronyhoz képest a hordóabroncs; és semmi összetartozan

dóság nem mutatkozik a kettő között, de azért jól van az. Fodor András egy aujnye szóval és fejbiccentéssel fejezi ki rá az elismerést.

A pipák meg az arcok figyelemmel hajlanak az asztal fölé. Tóth Antal azonban nem ügyel rájuk; harmadik betűnek megint egy irtózatoss nagy T betűt kanyarít, szinte megsercen belé a kalamus.

— No, de itt meg is áll. Néz. Vakarint egyet a tarkóján. Megmártja, kifröccsenti a tollat. Szintelen szeme rámered a papirosra. Ujra, meg újra föccsent és újra néz anélkül, hogy tovább írna.

— No, — fakad ki a bakter, — ha a végőmet érzöm, kendet hívom el végröndölet írnya.

— Ha addig be nem áll valahova íródiának, — teszi hozzá Istenes.

Tóth Antal belevörösödik a nagy gondolkodásba. A homlokán kesze-kusza ráncok terzolódnak össze.

— Szentje ne légyon, — mondja a tollát mérgesen lecsapva, — elfelejtöttem a nagy efföt.

S fölkel és úgy elsiet az iskolából, mintha hajtának.

Ugy október vége felé történt, hogy Burucz András megbizta Fodort, hogyha már a városba megyen, hozzon a fiának egy ábécés könyvet, a feleségének meg valami orvosságot, ostyát is hozzá, meg a hordók kifüstölésére islőgot.

Fodor meg is érkezik este. Rakja a könyvet meg az orvosságot az asztalra.

— Hát az islóg? — kérdi Burucz András.

— Tyű, az áldóját, — feleli Fodor föllebb tasztva a homlokán a kalapját, — úgy elfelejtettem én azt, mint Tóth Antal a nagy efföt.